

اسلامدہ ایٹک الڪ ظهور
ایٹکان اختلف واسما
عیلیہ مذہبی
ذاکر آبخائف

حلب خاطر هلری
صاقراری

اقتصادی تاریخده ربا
مسئلہ سی
مصطفی سیف الملوك

دینی تدبیر لر هم اوفاق
فکر لر اسملی کتاب لر
حقنده محاکمه
خطیب محمد حنفی مظفر

استفهام ده جواب
آخوند زاهد الله کشایف

اسلام نظر نده خاتون قر
شاه کمال صالحی

«اسما» کتابنده بولغان
شعر لر نی تشطیر
م صدیق

باشقر دلر
زکی نادیف

زکات و آندن فائده لانو
شاکر صدیق

تربیه و تعلیم :
«مکتبده گی تعلیم و تدبیر س گه
بر نظر» - حاجی احمد امیروف
«تل وادیات اوقت و اصول لر» -
معلم عبدالرحمن سعدی

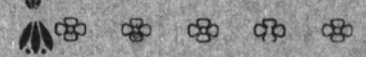
مراسله و مخابره :
خوقند، ویراوی دن

مطبوع اثر لر
اشعار

متنوعه

اداره گه مکتوب لر

اداره دن جواب لر

شورا

عدد ۷

آپریل ۱ - سنه ۱۹۱۶

محرری : رضا الدین بن فخر الدین

ناشری : «م. شاکر و م. ذاکر رامیفیلر»

۱۰ جمادی الاخری - ۱۳۳۴ سنه

۱ آبریل - ۱۹۱۶ سنه

مقاله لر :

اسلامده اڭ الك ظهور ايتكان اختلاف

واسماعيليه مذهبي

(باشی ۶ نجی عدده)

بر کون سهيم ، شهناز ايله بر باقچهده کورشوب آناغره بر نی قدر قیمتی بولهکلر بله برلسکده نه لگی مگر آتون سالونغان په نچکلردن ۵ (بیش) دانه سن بوردی هم ده بر خنجرده بیروب ، هیچ بر آدمگه بلدرمیچه گنه سلطان سنجرنگ کیچ بله یوقلاغان وقتنده آنک یوقو بولمه سینه کروب شوشی خنجرنی بولمه نڭ نهق اورته بر بیرنه قادارغه قوشدی . قز بو اش حقنده بر نی قدر فکرله گندن صوڭ بونڭ سلطانه هیچ بر توری تحقیر بولماون فکرله بواشنی اشهرگه راضی بولدی هم ده سلطان سنجر یوقلی طورغان بولمه گه کیچ بله سلطانتک یوقلاغان وقتنده کروب نهق اورته سینه مذکور خنجرنی قادیاب حقدی .

ایرته بله یوقودن اویانغان وقتنده بولمه سینه قادالغان خنجرنی کورگن سلطان فوق العاده قورقدی . چونکه اول فدائیلرنگ هر توری جنایتلرنی اشهرگه قوللردن کیلگه نلگن بیک یاخشیی بله ایدی . خصوصاً بر نی قدر قایقاجیلر و صاقچیلرنی اوتوب اوزینگ یوقو بولمه سینه قدر کره آلوری آنی تره تدی . یگره کده شول واقعه نی اوزینگ وزیرلرینه باشقه یاقنلرینه سوبله ب تورغان چاغنده حسن صباح امضاسی بله تهیدید مکتوبی تاپشرو آنی یگره کده قورقدی .

مکتوبده توبه نده کی سوزلر بار ایدی :

«ایشوومزگه کوره بزنگ بله محاربه گه حاضرله نه سڭ ایش ، شول قدر صاقچیلر گدن اوتوب یاتاق بولمه گه کروب ایدنه گه

قادالغان خنجر ، یوره گکرگه ده قادالورغه ممکن . شاید سینگ کورگه گڭ ایدنه دن قاتی توگلدرد . اگر بزنگ بله کوره شونی تاشلاماسه گڭ شولوق خنجرنگ کورگه گڭه قادالاجاغینه قناعت ایتا .» .

بو واقعه سلطان سنجرنگ غیرتن سوندردی . عزمن بوردی ، آرتق صوغشقه حاضرله نودن واز کیچدی . بوندن صوڭ حشاشین ضررینه هیچ بر توری تشبده بولمادی . بو واقعه دن صوڭ حسن صباح اوزینگ مذهبن تاراتوده حر قالدی ، آناغره قارشیی کیلوچی آدم بولمادی . حقیقت سلجوقیلرنگ تجاوزندن قوتولمق حسن صباح اوچون بیک زور بر نعمت ایدی ، چونکه سلجوقیلرنگ دولتی اول زمانده بولغان اسلام دولتلرینگ ایک کوچیلرندن بولووی بله برابر حسن صباحنگ ایک یاقن کورشیلرندن ایدی . حسن صباح ، اوزینگ جیکدن طش ذکاتنی ، مکر ، حیله سی سایه سنده ایک قوتلی دوشمانلر بله ده کوره شودن تارتماسه ده و آنلرنگ حسن صباح قه قارشیی حرکتلری آناغره بیک زور تأثیر ایتمه سده هر اشنی اوز کوزی بله اوتکررگه اوبره نگن حسن نگ مذهب حقنده تألیف بله شغلله نورگه وقتی یوق ایدی . ایندی سلطان سنجرنگ هجومندن امین قالغاندن صوڭ اوزینگ توشونگن فکرلرن یازارغه وقت تابدی . اوزینگ آخر عمرینه قدر اوز مذهبنه عائد کتابلر تألیف ایتو بله شغلله ندی . خلفلر (خلفلر) ینه قالدراجاق یامان یادکارن تمام ایتکندن صوڭ هجریه ایل ۵۱۸ (بیش یوز اون سیگر) سنه ده وفات ایتدی . آنک حکومتی ۳۴ - ۳۵ سنه قدر دوام ایتدی . شول مدت ایچنده بوتون وجودی بله نفوذن آرتدرو یولنده اجتهاد ایتدی . «الموته» قلعه سینه کرگندن صوڭ آخر عمرینه قدر قلعه دن چقمادی . شبهه یوق آنک شولای محبوس قالووی جانینه قصد ایتلووندن قورقانلی او چوندر . یوقسه

ملتی تورلی خرافه‌لر بله زهرله وندن کوز یومغاندهه آنک مادی ضررلری ده حسابسز کوبدر. منه اوتکن سنه گنه بر مجلس ده ، ایك فقیر بر آدمک ایشانی اوینه کرتو طوغر و سنده توتقان مصرف چغشن اعتبار ایئوب آنک اوچون بر آته ایچنده قورولغان مجلسلرنی حسابلاب قاراغان ایديك . شول وقت ایچنده توتولغان مصرفك مگ سوملردن اوستکه چقغانی کوردی . حالبوکه آنک کیلووینه طوری کیتروب بوغازلانغان قویلر ، اوردهك و . . . لر هیچ بری حسابلانمادی . شول ایشان کیلگه نجه ۹ زهر آتقه مالک آدملرنک ایشان فاتحه‌سی آرقاسنده جان کوچی بله گنه ۳-۴ آتی آصرارلق حالگه قالو چیلری ده بار .

آولمزده ۳ دانه ایرلر مکتبی بار . فقط شول ملعوتنگ دسیسه‌سی آرقاسنده غنه تیوشنجه ترقی ایته آلایلر . آنک بر آتهلق مجلسدن مجلس که یورو بله قالدراغان تأثیری اماملرمنزنگ یل بوینجه جان کوچن صرف ایئوب قورغان پلانلرن یوقغه چغارا . بو آدم ، اوقوغه اصول جدید بله گنه توگل استهسه نیندیگنه یول بله بولسون مطلق صورتده قارشیلق قیله . فقط ایلیسکه استاذ بولورلق بو آدمنگ خلقتی علمگه قارشی قوترتوی بوتونلای باشقه یول بله در . آنک عمومی مجلسلرنده بو آدمنگ علم طرفداری ، جهالت دوشمانی بولوندن باشقهنی چغاروب بولمی . لکن اول ، بوتون وجودی ایله علم یولینه بیرلگن آدملرنی کوزدن توشرو یولی بله حرکت ایتهک نلگنندن نتیجه‌سی بیگرهك یامان بولا . تیره یاغمزده علمی حرکتنک باشنده توروب اوز اداره‌سده ۳ یوزگه یاقن شاگرد تریه ایئوچی ، تقوا و صلاحنک حقیقی بر نمونه‌سی بولغان مه‌له‌که سنگ فاضل محترم عطاء الله حضرت عبداللین کبک آدملرنی تکفیر ایئووی ، تضلیل ایئووی چنلابده کوکلسز حاللردندر . اگر آنک شول سوزلری اوتوب کیته طورغانغه بولسه بر حال ایدی . حالبوکه آنک علمگه قارشی تأثیری افراط درجه‌ده زوردر . میشره طائفه‌سی آراسنده علمنک تأمر جهبه آلمی تورووینک سببی احتمال شول ایشالر تأثیری آرقاسنده در . استرخاندن کیلوچی شول آدمگه اییه‌روب طریقت شیخی بولو صدینه کرگن واول طرفنک ایگ زور عالمی بولغان بر امام (حاضر وفات ایندی) اوزینه یاقن آدملر بله اوترشقان وقتنده : « افدیلر ، سز بیت یوقغه قزل آوزلانسز ، علم اول نسان یا گهری کبک ، بو یا گهرده بر نوع بالی آوزینه توشسه صدف (؟) بولا ، یلان آوزینه توشسه زهر - آغو بولا . علمده قارا خلق آوزینه توشسه آغو بولا » دیگن ایدی . ایکنچی بر مجلسده « حضرت ! بالارمز ایکنچی گنه یل اوقیلر . منه مدرسه‌دن قایتوب رسول الله حقتده سویلهب اوزمزننی یالاتار » دیگن بر قارتقه

آنک تقوالغندن دنیاغه التفات ایتمه‌وندن توگلدن . چونکه اوز سارایی ایچنده گی جیتی ، آنک تقوا درجه‌سنده ، دنیا نعمتلرینه بولغان فاراشنده بیک آحق تعیین ایته‌در . آنک جیتی ، حاضرگی تعمیر بله نه‌یتکهنده بر فحش خانه ایدی ، فقط آنده‌غی فحش زناغه غنه محصور توگل . آنده . . . لرده بار ایدی . آچغراق نه‌یتکهنده مریدلرنک حسن صباحنک عبادت پوچماغی ظن ایتهکن اورن ، عشرت اورنلرنک ایگ مکملی ایدی .

حسن صباحنک خلق و مریدلری آراسنده‌غی نفوذینه کیلگهنده هیچ حد یوق ایدی . بزنگ شول مقاله مزده بو حقتده تکرار مرتبه سوز بولوب اوتدی . واقعا ایشانلرنک ، شیخلرنک ایگ توبه‌لرننگده مریدلر قارشنده فوق العاده بیوک نفوذلری بولا . مثلاً اوزمزنک روسیه‌ده بولغان ایشان و مرشدلرنیگنه آلیق . مونلرنک بوتون هنرلری مناقب سویله‌مک ، اویدرمه توشلر ، کرامتلر ، نه‌له نیندی یالغان قصه‌لر ، خرافه‌لر بله وقت اوزدرمق ، اویدن اویگه یوروب آقچه جیمق ، قارن توترمقندن عبارت بولوب هویتلری ده تاماق آرتندنغنه یوروچی ایشه‌کلردن برده آبرماسز بولسه‌ده ، خلق آلرنی تقدیس ایتمک هر تورلی کیمچیلکلردن تنزیه ایتمکدن کیری تورمیلر . بز بو ایشانلرنک زور اورن آلغانلرن ، روسیه ایچنده شهرتیلرن تاشلاب تله‌نچیلک یولندن آبرماسز بر حالده ایلدن ایلگه ، یورتدن یورته یوروچیلرنگنه آلیق ، بونلر هر تورلی ذلت و توبه‌نچیلکلر بله عزت نفسلرن یوغاتقان ، شرف حسابلرن بترگن آدملر بولدقلری حالده آنلرنک خلق نظرنده غایت بیوک نفوذلری باردر .

منه اوز یاغمزده فوق العاده بیوک احتراملر بله یورتله تورغان ، یهش چاغنده چیکدن چغوب ایچکیلکگه بیرلووی آرقاسنده دوور- نیکلکدن و ایزووشچیکلک (بارابوزلک) دن باشقه خدمتکه یاراماغان غایت نادان ، نادانلغی نسبتنده ماقانچق استرخاندن کیلوچی بو آدم اولمزنک معنوی حاکمیدر . اولمزده بونارغه قارشی صاقلانغان بعض بر عقیده‌لری سببی جناب الله گ مشرک آتاغان صنئی ایچینه بله‌سلیکدن کروجی بیک کوب مسلمانلر بار . بونک توشلرن ، یالغان کرامتلرن ، تاغی نه‌له نرسه لرن سه‌گیلرن آغزا ، آغزا تکلاوچی نادان مسکینلر حقتده بر سوزده نه‌یتوب بولمی . فقط تلی سوگنودن باشقه سوزلرگه نه‌بله‌نمه‌سلیک روشده قاتقان بو بارا- بوزچیغه بر نیچه یلدر درس اوقوتورلق اماملرنک آناغه باش ایوب ، آنک هر تورلی حرکتلرینه قارشی تسییح نه‌یتوب ملتمنک شوندی صوری قورتلر بله قورتلاوینه رضا بولوب شول سفیل بله مجلسدهش بولورینه هیچ بر تورلی معنا بیروب بولمی . بو آدمنگ

موفق بولور واوزینگ علمینه حیران قالدورر ایدی .
حشاشین طائفهسی حسن صباح دورنده ظاهرلری اعتباری
بله باشقه مسلمانلردن ایرماسلر، شریعت ننگ امرلرینه ده بویصو نارلر
ایدی . مذهب یوکارینگ کوبسی رسمی خاتونده توتماسلر
ایدی ، که بوده آنلرنک فوق العاده تقوا بولولرینه دلیل یا که بو
اشنی آنلر اوزلری تقوالق دن صانارلر ایدی .
(آخری بار) . ذاکر آبوخانیف . « قوزنیتسکی » .

حلب خاطرهلری

« حلب » ده « حمص » قه

« حلب » دن قایتوشلی یول اوستنده کی حما و حمص شهرلرن
زیارت ایتوب چغو مینم پلانیمه باشده اوق کرگان ایدی . لکن
« حما » نی زیارت ایتودن واز کیچدم چونکه حلبده صوراشوب
بلویمه کوره آنده زیارت ایتهدی نهرسلر کوب یوق بولوب
چقدی . همانک بو کونگی شهرتینه سببچی بولغان صو چغارا طورغان
تهگرمه چلرنی (ناغورالرنی) ایسه بارغانده اوق کوروب اوتسکان
ایدم . چونکه آئر چوین یولینک یاننده غنه ؛ اوسته وینه پوییزد اول
ییردن آقرنغه اوته .

حما ناغورالرنینگ دنیانک ایک زور ناغورالری ایکانلگن بر
آمریقا ژورنالنده اوقوغان ایدم . شولوق ژورنال آرنک رسمن ده
قویغان ایدی . لکن آرنک قطری یا که محیط دائره سینک اوزونلقلری
خاطرمده قالماغان .

آرنک یاصالو اصوللری اساسا بزنگ مونده باقچه چیلده
استعمال ایتوله تورغانلردن کوب فرقلی توگل . لکن تهگرمه چلرنی
حرکتکه کیتروچی قوت آط یا که ماشینا توگل بلکه بلغه ننگ آغومیدر .
« حمص » شهری اسلام فتوحاتی تاریخنده بیک زور رول
اویناغان بر شهردر .

مشهور پالمیرا (تدمر) خرابهلرینه ایک یاقین استانسه شول
بولغانلقدن بو کون اول خرابهلرنی زیارت ایتوچیلر کوبسنجه
حمص دن کیتلر . بو کونگی حمص مدینت دنیاسی برله بدویت دنیاسی
آراسنده بر مایاق منزلهنده طوره . آنک شرفنده کوز کررومی

جواب یروپ « ئیوو ، قیامت آلدنده شولای بولور ایدی اول »
دیگن ایدی ، شونین صولک بر آته ایچنده مدرسه ننگ یارتی
طلبهسی آنالرنینگ اجباری آرقاسنده مدرسه نی تاشلاغان شول
مدرسه ننگ معلمی سویله گن ایدی . تابعلرنینگ تأثیر و نفوذی بو قدر
بولغان بویاشانک اوزینگ تأثیرینگ مقداری اوز آلدینه معلوم بولور .
ایندی ایشک کبله ، قارن توتورو ، قارون کبک آقچه حییودن
باشقه هنری بولماغان بو شیخلرنک نفوذ و تأثیری بو قدر بولسه
حسن صباح کبک فعال ، عالی بر ادبیاعه مالک ، زماناسینگ ایک
زور عالمی بولغان ، عصرینگ فریدی دیهر مرتبه ذکات و اوتکنلک
صاحبی بولغان ایشانلر تأثیری البته بر نیچه قات آرتق بولور .

حسن صباح ننگ اخلاق جهتینه کیلگنده آنک حددن
چغوب زورلقنی سوپوچی وشول بولده اوزینگ حیاتن ، عزت
و شرفن فدا ایتهرکه حاضر بر آدم بولووی ایشله گن ایشاندن
معلومدر . اول علم تفسیر و علم حدیثده زمانه سینک ایک بر نیچیلرندن
صانالا ایدی . فقه علمنده آنک کبک آدملر اسلام عالمنده کوب
توگلدن . حکمت ، فلسفه و ریاضیات دنده بیوک خبری بار ایدی .
لکن اول ، اوزینگ شول قدر تیره علمن سو استعمال ایتوب
اهل اسلامنگ مئگرچه سنلرکه قدر توزه لمه سلک ، اوکه لماسلق
صورتده زهرله نووینه خدمت ایتمشدر .

حسن صباح غایت ایشکللی ، آرو ، نالو بلدهس طرش ،
وقتینگ بر دقیقه سن بوشقه اوتکدرمهس ایدی . آنک نی درجه
ثبات و اجتهادلی بولوون آکلار اوچون اوز مذهبی طوغروسنده
کتاب تألیفی اوچون بولمه سینه کرگه ندن صولک ۶ سنه قدر
چقماغانلغن خاطرکه توشرویته .

حسن صباح کبک تدبیرلی ، عزملی آدملر ، مسلکلرنده
ثباتلی ایشانلر تاریخ صحیفهلرنده آز کورله در . ۳۵ (اوتزیش)
سنه لک حکومتنده بر کون بولسون راحت اوطوررغه فرصت کور-
مه گن وشول مدتنگ هر ساعتده یا کیدن یا کئی آورلقلر کوررکه
مجبور بولدیغی حالده بر مرتبه بولسون عجزن کورسه تمه گن ،
ضعف و قورقو اثری بلدرمه گن . حسن صباح فوق العاده قاتی
قوللی ایدی . اول ، اوز مذهبه آرنه مخالفت ایتوچی مریدلرند
ایک قاتی صورتده جزا قیله ایدی .

حسن صباح ، درایتی ، مهارتی کبک اوک فصیح ده ایدی .
سوزی بله ، استهس کم نی گنه بولسون ، اوزینه قول ایتهرک اقتداری
بار ایدی . اورینه کوره و مجلسینه مناسب سوز سویلی بلوده
حسن صباح کبک بر آدم اوچراتووی قیندر . اول اوزینگ سیاحتی
وقتنده کم نی کورسه ، کم بله اوطرشسه اول آدمگه استه گنجه کورنه
آلور ایدی . کم بله گنه اوطرشسه ده آنی اوز طرفینه آوداررغه

مأمورلری بولغانی حالده محتشم و طنطنه لی بر یوروش برله خالده بن ولیدنگ قبرن باروب زیارت ایتولرندن عبارتدر. اول یوروش وقتنده تکبیرلر نه تیوله، دعا و صلواتلر و صاحب قبرنگ مناقبلیری او قوللا. اول توتتی تعظیما طویلر آطوللا، تورلی اویونلر و کوکل کونارو مجلسلری بولا. قویلر صویوب فقیر و عاجزلرنی آسانا و اچرلر.

مین حلبدن کیتکان وقتده الگوتتی بیلیتلر ساتلا باشلاب خصصه باروچیلر خیلی کوبه یگان ایدی. شولایده حماغه بیسکانچی اول قدر طغزلق بولمادی. حمدان صوکنی غلبه لک ایسه نه تیوب بترلک بولمادی. اون کشیکل قوبه لرگه بیکرمی که یاقن کشی کرو اوستینه واغونلرنگ قوبه لرینه قدر منوب او طرغانلر ایدی. «دینی حسن» برله روحلانغان اول خلقغه زاقونده یوق، چوین یول اداره لرینک امرلریده یوق، کاندوقترلرنگ طلبلریده یوق ایدی. آلرنگ آلرینه آغان بر نهرسه لری بار ایدی که اولده نیچک بولسه خصصه باروب یتو، آنده غی دینی مراسمده حاضر بولو ایدی.

حماده مینم قوبه غه کوزلری قوطورغان اتیککی شیکلی قزارغان چتق یوزلی، قبیح سیمالی محبتسز نله نیندی آدملر او طور دیلر. آلرنگ نیده بولسه نارمانی کشیلر بولمولورن تخمین ایتکان ایدم. فکرم توغری چقدی. آلر بارسیده یانلرینه، «قارا دیگر کیلگی» چالبارلرینک کسه لرینه صرا شیشه لری برله عرقلر صالوب چققانلر ایکان. شونی یول بوی اچوب واغوننی قبیح ایس برله طوتروب خصصه یتار آلدندن خالد بن ولیدنگ قبری ظن ایتلگان اورنغه صالغان مسجد کورونه باشلاغاچ آلر «دخلیک (۱) یا سیدنا خالد» دیب فریاد ایته ایته عرقنی غولدر ایتدروب آللی آرتلی اوزلکسز یوتا باشلا دیلر. صبان ظوننده اچاچکلرینه قوانوب یورگان بزنگ بعض بر آغای اینلر شیکلی اول عربلرده «خمیس المشایخ» «بهیرم» نده اچه چکلرینه قوانوب بارا ایدیلر. صاقاری.

شعر

یه م کوره لمه م .

قورقنج اویلر کیلوب باصقاچ ایرکسز باش بوگم ،
اچده حسرت قایناشوب تاشقاچ ئوزوکسز یهش توگم .
یه م کوره لمه م ، غملی حاللر کیتمیچه ، یهش کییمیچه ،
کوز یهشمنی کیدرلک یاقتی قویاش چقمیچه .

شیخ زاده بابیچ ،

(۱) بو لفظ بو کونده سوریه عربلر نده «مین اوزمنی سینک تصرفه طاشرام. میکا رختکنی کورسه ت» معنا سنده بورتوله

بیرگه صوزلوب کیتکان کیگ صحرا ده بدوی حیاتی باشلانوب آنک مدینت دیناسن ایسکه توشروب طوروردی نهرسه سی ده یوق. آنده یاشا وچی بدویلرنگ حکومتکه اضاعت ایتولری ده بیک سطحی غنه بولغانلقدن حمص تیره سنده اختلال و باش طارتولرده آلدن ثلی بولا طورلا. حمص بو یلرده عادی بر اویازنی شهر ایدی. لکن ایتالیا صوغشندن صوگ بیروتنگ عسکری مرکزگی بترلوب آنده غی عسکر حمص قه کوچکچ اول حربی یاقدن بر اهمیت کسب ایتوب آنده حیات و غلبه لک آرتت توشدی.

حمص شهری کچکنه و چیتدن قاراغانده آلدن کوب فرقلی کورنمه گن بر شهردر. بنالری کوبسی بره قاتلی و بالچقدن صالغان، اوراملری طار و نظافتسز، بازارلری اول تیره ده کی باشقه شهرلرنکی توسلی کوب قسمنده قاپلاولی، تریسز و بیچرا قدر. ایسکی تاشکننده کی صارت اویلری قیلندن حمص اویلرنگ بیک کوبسند اورام یاقده تهرزه یوق.

اوراننده آچیق یورگان خاتونلر برده کورنما گچ مین، حمصده خرستیان برده بولمسه کیره ک، یا که خرستیان خاتونلری آراسنده بازارده یورو عادتی یوق بولورغه کیره ک، دیب اویلاغان ایدم. لکن صوکندن معلوم بولووینه کوره آنده خرستیان و بهودیلر گده. یعنی قایسی غنه ملت و دینگه منسوب بولسه ده خاتونلرغه آچیق یورو ممنوع ایکان. دیمک اول شهر عربلر طرفندن فتح ایتلگچ آنده کرتلگان قانون بو کونگه قدرلی اوزینگ حکمن صاقلاب کیلگان. مونی ایشکچ مین: «یونانیلرنگ سلا نیکده، فرانسوزلرنگ فاسده اسلام خاتونلر نندن کوچله ب پرده آچدرولری موگا قارشی بر عکس الحرت ایکان» دیب اویلا م

حمص شهرنده یلینه بر مرتبه بولا تورغان «خمیس المشایخ» نامنده بر دینی «بهیرم» بولا. بر آطنه قدر دوام ایتکان بو بهیرم وقتنده الوک شهر فوق العاده بر غلبه لک که نه یله نوب غاستینیسهر، خانلر، تکیه لر و حتی مسجدرلر شغرم طولار. بهیرم که کیلوچیلر حمص ننگ بازارینه کوب آقچه قالدروب آنک اقتصادی یاقدن کوتارلوینه یاخشوق یاردم ایتلر. بهیرم مدن «دین» که کیلگان فائده، نی قدردر، مین آنسن تعیین ایته آلمیم. لکن آنک تجارت جهتندن بولغان فائده سی خیلی مهمدر. اول وقتده چوین یول اداره لری ده یورو بهارن کیمتوب باروب قایتوغه آلو و معین بر مدنده قایتوب یتو شرطلری برله یارطی حقیقه بیلیت ساتالر.

«خمیس المشایخ» «بهیرم مینگ» «دینی ارکانی» معین بر پنجشنبه ده شهر و اطراف مشایخ لرینگ («خمیس المشایخ» دیو شول سیلردندر) باشده شهرنگ قائمقامی، قوماندان و باشقه زور

اقتصادی تاریخچه «ربا» مسئله سی.

XII

فرون وسطی ده ربا مسئله سی.

فرون وسطی ده آنچه سرمایه سنی فائده به یرو اصولرینک بتونسنی نلی بز صاناب بترمه ذك . صوگئی اوج مقاله ده تیکشرگان «اینتیریس» و «رینتا» اصولرندن باشقه قرون وسطی نك صوگئی عصرلرنده سرمایه نی فائده به اورناشدروده ینه بر نیچه تورلی اصولر استعمال ایتله، درستره گی بو دورده گنه بیلگی بر شکل آلوب یک شایع بولا. بو اصولر طوا هم اوسه بین الملل سودا مناسبتلری عالمنده .

بین الملل سودا معامله سنده یک تیز آراده شرکت بولوب سودا ایتو اصوللری پیدا بولا. شرکت تاریخینک اذ نلککی دورنده جیت مملکت به آلیش بیرش ایتوچی سودا گر، مالینی اوزی آلوب باررغه تله مگان حالده ایکنچی بر کشیگه تابشوره. بو وکیلنک خدمتینه معاش بیرلمیچه عادتده وکیل، سودا گرینک فائده سینه شریک بولا. هم عادتده وکیل فائده نك دورتدن بر قسمنی آلا. بو کبی معاهدلر «عادی فائده شریکک» معاهده سی تعبیر ایتله. لکن سودا معامله سی آراده اوسه توشو به مذکور شریکک معاهده سینک روشی ده طاغن بر آز اوزگار: بین الملل سودا سنده یوروگان وکیلر اشک اوز سرمایه سی، اوز آفچه سی به ده قاتناشا. هم بولای سرمایه به ده اشک شریک بولو یک تیز آراده هر بر دیورلک زور سودا هر کرلرنده تارالا. بو کبی معاهده لرده سرمایه اجرتی عادی فائده شریکک معاهده سی قاعده. سی بو نیچه تعین ایتله: مثلا، اگرده وکیل، بتون سرمایه نك اوچدن بر قسمنی بیرسه، اول وکیلنک خدمتی ایچون بتون فائده نك دورندن بر قسمنی آلا، نه سرمایه سی ایچون قالغان فائده دن طاغن اوچدن بر قسمنی آلا؛ دیمک شولای ایتوب بتون فائده باش سودا گر به وکیل آراستنده اورتاغه، یعنی ایکی که بولینه. بو طریقه شریک بولوب اش ایتولر یوغاریده نه ایتوب اوزغانمزچه اولده بین الملل سودا معامله لرنده قوللانله. آندن ایندی آقرنلاب اچکی سودا معامله لرنده هم باشقه کسب معامله لرنده شایع له.

مذکور شرکت معاهده لرنده قرون وسطی ایچون یاگا واك اهمیتلی نرسه - آفچه سرمایه سینک شده اشتراك ایتووی. ایکی

طرفه اشک قوشقان سرمایه سی مقدارینه قاراب بیلگی بر اجرت آلا، یعنی فائده دن سرمایه غه مخصوص بر حصه چغاربه. ایکنچیدن ایکی طرفه ده فائده ده شریک بولغان کیک، ضررده ده بر تیگز شریک بولالر. بو حالر که فقهچیلر نیچک قاریلر ایدی؟ شریکک که اساساً فقهچیلر برده قارشی کیلمیلر. بز که ایندی معلوم مشهور قرون وسطی عالمرندن فوما آ کونینسی فکر نیچه «شریکک طبیعی بر اش. بونده آلتغان فائده ده درست. بو معامله اصلده قرضه یرو توکل، چونکه شریککککه بیرلگن سرمایه نك بیلگی ایسه سنده قالا هم سرمایه سی به شریک بولوچی معامله دن کیلگان ضررغه ده شریک بولا». شوشوق دلیلنی بوندن صوگئی دورده گی فقهچیلر ده تکرار ایتلر. فوما آ کونینسی نك بو فکری اصلده بر برسندن آیری اوشبو ایکی اساسی مسئله دن عبارت: ۱) اولاً، سرمایه نی فائده شریکک که یرو قرض معامله سیمی، یا که باشقه بر معامله می؟ ۲) ایکنچیدن، شریکک درست بولووی ایچون نیندی شرط کیره ک؟

طبیعی شریک بولوب اش ایتکن چاقده هر شریک ده اوز خدمتی به اشته اشتراك ایتسه، بو کبی شریکک فقهچیلر نی هیچ شبهه گه ده توشورمی. بو چاقده ایتلگن فائده سعی وغیرت حق حکمنده. بتون مسئله شریککک برسی سرمایه، ایکنچیسی خدمتی به ننگه اشتراك ایتلنگنده.

فقهچیلر نك عمومی نظریه سی بو نیچه قرض معامله سنده قرضه بیرلگن ملک نك بیلگی ده ایکنچی کشی که کوچه. بوا یسه قرض نك اصلی ماده لرنندن. اما سرمایه به شریکک ایسه بتونلای باشقه بر معامله. سرمایه به شریکککده آفچه نك بیلگی سرمایه ایسه سینک اوز قولنده بولا. تله گن وقتده اول شریکککدن چغارغه، آفچه سنی کیرو آلورغه اختیارلی. آندن شریککک که قوشلغان سرمایه غه معین بر فائده بیرلمی ده. بتون اش کومی فائده کیره ایکان، شول فائده سرمایه صوماسینه قاراب بولینه. بوا یسه قرض معامله سی توکل، بو شریککک معامله سینک بر نوعی غنه. بو هم اصلده و شرکت تاریخی نقطه سندن شولایده. بو طریقه اش ایتونی، یعنی - آفچه نی فائده غه بیرونی، چیرکاو باشلقاری طیوغنه توکل، حتی اوزلری ده خلق غه توصیه ایتلر. . . شریککک درست بولور ایچون ایسه، معامله نك فائده سینه غنه توکل، ضررینه ده شریک بولورغه کیره ک. یالغز شوشی شرط به ننگه توزولنگان شریککک معاهده لری درست. تیک فائده غه غنه شریک بولو اصل معناسنده قرض معامله سی بولماسه ده، بو کیگ معناسنده ربا معامله سی. مقصد جهتدن بو معامله سرمایه نی اوسم به یرو ویک. بعض بر حاضرگی اقتصاد بولر فقهچیلر نك ضررغه ده شریک

آلمانچه: Yertrag bodmerei) بو اصول بیگره کده غربی آوروپانگ اسکلهلی شهرلرنده، یعنی دیگگرلر آرقلی سودا ایچون یاصلانغان «پورط» لرنده استعمال ایتلنه .

«بود میریا» - اصل معناسنده دیمک «کاراب استقراضی» . بو معاهده بله کاراب رهن گه بیرلنوب قرض آله . رهن گه کارابنک اوزی یا که آنک جوگی بیرله . قرضنی ایسه کاراب صاحبی یا که آنک کاماندیری آلا . آنگان قرضغه کارابنک دیگگرده یوزو خدمتینه قاراب بیلگی بر اجرت ، فائض تعیین ایتله . هم بواجرت کاراب باراجق یرینه ایسان صاویتنکان تقدیرده گنه توله نله . اگرده کاراب یولده خراب بولسه ، آنگان توب قرضنی کیرو بیرو هم بوکارغه فائض توله و شرطلری ایکسی ده بتولای بترله ، بو حالده معاهده بتولای بوزولنه . بود میریا معاهده سینک قرون وسطی ایچون عملی اهمیتی ایکی توری چاقده ایدی : کاراب کاپتانلری یولده چاقده دیگگر او یورمه سی باشقه شونک کبک بر اوکهایسز حاللرگه توشوب چیت برده گی پورطلرغه کررگه مجبور بولغانلر . منه شول چاقدرده کارابلرنی توزاتورگه یا که خدمتکارلرینه معاش توله رگه آچه غه محتاج لقعده توشوب مذکور معاهده بله فائده لهنه طورغان بولغانلر . حاضرگی کونده بو کبی چاقدرده آچه نی کاراب صاحبندن طوغری تیلفراف آرقلی غنه صورتوب آدررغه ممکن . شونلقدن بو معاهده نك حاضرگی کونده عملی اهمیتی بتولای بوق حکمنده . آندن بو معاهده بله قرون وسطی ده کاراب صا - جبری اوزلری ده توری مقصدلر ایله قرضغه آچه آلوب فائده لغانلر . مثلاً کوبره ک ایتوب مال آلوب بیاررگه ، یا که چیت ایلردن مالدر کیترتوب ساتارغه . دیمک بو حالده قرض بیروچی بله قرض آوچی بررگه قوشلوب صاتو ایتکن حکمنده بولغانلر : کارابلری یولده برر بلاگه دوچار بولسه ، ایکی طرف ده برده ی ضرر ایته ، عکسی حالده ایکسی ده بیک کوب فائده ایتلر . بو معامله عموماً ایکی طرف ایچونده بیک خطرله لی بولغانلقدن قرض برابرینه توله نلگان فائض ده بیک یوغاری بولغان . قرض بیروچینی بو معامله ده قزدرغان نرسه ده فائضنک شوشیلای کوب بولووی . نلککی دورده گی عقائدچیلر و فقهچیلر بود میریا معاهده سنده طوغریلقغه خلاف بر نرسه ده دیورلک طابمیلر . حتی شونسی بیک مهم ، که کوب فائده بله قرض بیرو شوشی کبی کاراب استقر - ضنده غنه رخصت ایتله . لکن بود میریا معاهده سی بیک شایع له نوب کیتو بله بونگله کوبره ک وقتده کاراب صاحبلری تیک قرض معامله سی ایچونگنه فائده لهنه باشیلر . بو ایسه فقهچیلرنی زور بر شبهه گه توشره .

نلکده بو معاهده بله کاراب کاپتانلری یولده اوکهایسز حالگه

بولو شرطنی ربا معامله سی فهمینه قارشلی کینماو ایچون طلب ایتلنگان عادی بر توقه غنه دیوب قاریلر . لکن بو نقطه نظریه تاریخی درست توکل . ضررغه اشتراک ایتانو عماده و حقوقی نظریه ده ده قرون وسطی ده عموماً شریکک فهمینک اصلی بر ماده سندن ایدی .

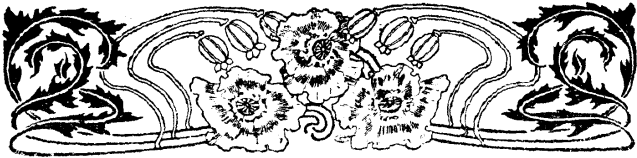
شرکت معامله لرنده شریککرنک حصه لرینی نیچک ایتوب تیگز بوله رگه ؟ .

طبیعی بو حقدده نظری بر قاعده قویووی بیک قیون بر مسئله . چونکه بو چاقده نلی خدمت بهاسی بله سرمایه بهاسی بیلگیله نوب بیتمه گان . هم بتون مسئله ده شوشی بهانک بیلگیله نوونده هم سرمایه نك اوز اوزلنگندن اجرت کیترو حقوقنی اعتراف ایتوده . بو مسئله ده فقهچیلر نك کوبلری معاهده ده حرک فکرنی قونایلر ، یعنی فائده نی تعیین له و معاهده یا صاویچیلر نك اوز اختیار - لرنده بولسون . فقط شوشی حرلکده بررگنه شرطه اعتبار ایتنورگه کیره ک : فائده نك مقداری معاهده یا زشقانده اوق تعیین ایتلنسا که تیوش . آندن شرکتنک اشلی نندی نتیجه بیرماسون (فائده و ضرر بولسون ، باری بر) فائده نك مقداری باشدوق معاهده ده تعیین ایتلنسه - بو ربا معاهده سی هم درست توکل . حتی اش نیچک گنه نتیجه له نمه سون قوری سرمایه نك اوزیگنه قایتارلنوب بیررگه وعده ایتلنسه ده - بو کبی شرط معاهده نی مذوم اشلی . فقهچیلر نك بو شرطلری اوز اوزندن آچق بولسه کیره ک . شریکک معامله سنده ضررغه ده اشتراک ایتلنگن حالده ، باشدوق فائده نك مقدارینی تعیین ایتو - دیمک اول معین بر فائده بله آچه نی اشکه اورناشدرو . بو ایسه فقهچیلر نك بتون ربا نظریه لرینه قارشلی بر نرسه .

شریکک معامله سینک طوره شده اهمیته کیلسه ک ، بونک رولی بیک زور بولدی . چونکه شریکک ده فائده و ضررغه بررنگر اشتراک ایتلنگن تقدیرده ده بو اصول هر ایکی طرفه ده بیک اوکهایلی و فائده لی ایدی ؛ آچه آلوب اش ایتوچی ، اشلی نندی ده بولسه بر موقیتسز لکلرگه اوچراغان حالده ، شوشی آنگان آچه سنی کیرو توله و مجبوریتندن بوش ایدی ؛ آچه لی کشینی ایسه بو معامله نیچکده فائده ، هم معین بولماسه ده کوبره ک فائده ایتو احتمالی قزقدره ایدی . هم هر حالده سودا معامله سی شوشندی یا کا اوسوب کیلنگن بر زمانده فائده ایتو احتمالی ضرر ایتو احتمالی نه نسبتاً شبهه سز کوبره ک ایدی .

•••

بین الملل سودا معامله سنده آچه سرمایه سنی فائده بله اورناشدروده ایکنچی بیک شایع اصول - «بود میریا معاهده سی» (روسچه : договоръ бѣдмерея ؛ انگلیزچه : Zoans on bottomru

«دینی تدبیرلر» هم «اوافق فکرلر» اسملی کتابلر

حقنده محاکمه

IV

ضیا افندی عقیده کتابلر مزلنی مسائل اعتقادیه دن بولماغان حدوث عالم، حسن قبح، صفات واجب، رؤیت، حرامنگ رزقلغی، تکلیف بما لا یطاق، قرآن مخلوق بولماو، آدمنگ فرشته دن آرتقلغی، کرامات اولیا مسئلهلری ایله طوطرولرغه قارشی سویلی، درست عقیده کتابلر مزده قرآن کریم ایله قطعیا ثابت مسائل اعتقادیه درج قیلنسه گوزهل بولور ایدی. بزنگ مکتب و مدرسه لرده استعمال قیلنمقده بولغان عقیده کتابلرینه دلیل ظنی غه مبنی مسئلهلرده کوب یازلغان، حتی بوتولای اصلسز مسئلهلرگه قدر یازغالغانلر. آدم، یا گدن یا گا و غریب مسئلهلر اختراع قیلو، قولینه قلم کرسه کوکلینه کیلگان بار فکرنی ده کاغده توکارگه اومطلودن لذت آلا بولسه کیرهک.

موسی افندی «انسانلرننگ فرشته لردن آرتق بولوی مسئله سینک غایت مهم نتیجه ادبیه سی و عمره اجتماعیه سی بار، بو مسئله عقیده کتابلرینه بوگا کوره اولسه کرک درج قیلنمشدر.» دیب گوزهل سوزلر بازار، لیکن بونلر برسی ده عقیده کتابینه یازو حقن برمیدر. هر کم اوزنچه مهم نتیجه و عمره لر کورگان مسئلهلرنی عقیده کتابینه یازا باشلاسه عقیده کتابی چوب چوار بولور. بو هیچ بر اسلام عقیده سی و قدسی عقیده بولماز. صنعی، کوب بولسه حکمی و فلسفی عقیده بولور. عقیده ده گی برلک و قدسیت بولغور. اختلاف بولاری ینه ده کیگایور.

اسلام عقیده سینک مداری فقط برهان یعنی قرآن در.

ضیا افندی «فرشته لرنک آدم گه سجده ایتوی آدم دنیاسنه قوه لرنک اظهار انقیادندن عبارتدر» دیهدر. بوده گوزل تاویل. لیکن ملائکه ننگ عقلی ده قوتی ده بزدن آرتق نورانی مخلوقلر معناسنده بولویونه ده انکارغه یول یوقدر. بو توغریده بز موسی افندی حقیق تابدیق. ایندی بو زمانده علمای کرامغه آندی انکارلر زور عیب بولسه کیرهک. زیرا بو زمانده علوم معارف زیاده ترقی ایتدیکندن علمای کرام جهالتلرن اعتراف غه مجبور بولدیلر. حاضرنده کوزگه کورغاگان هر نرسه گه انکار ایتو بیک ییکل مشرب آدملر اشکی گنه بولوب قالدی. شریعت تعلیمات الهیه بولغانلقدن اول

توشکان چاقده غنه فائده لنسه لر، حاضر بو معاهده ننگ مقصدی کسب کارلر قولنده سرمایه طوبلاب صاتو معامله سی ایتو گه نه یله نه. حتی بعض بر معاهده لرده قرض آلوچی فائض ننگ کوبانگنه قارامانیچه هر حالده ده فائضنی رتوب سرمایه نی توله رگه وعده ایتله. بونده دیمنک کارابنگ یولده بلاگه اوچراوی اعتبارغه آلمی. هم شوشیلاهی به شرن ربا معامله سی روشنده یاصالشقان بود میریا معا. هده لرنی چیرکو حقوقی تقید ایته هم بونی منع ایتوب مخصوص قانونلرده نشر ایتله. ربا معامله سی بولماسون ایچون ایسه قرض بیروچی کارایی بیارودن و آننگ یولده بلا و قضاغه اوچرامی حیثیوندن مادی بر فائده امید ایتارگه کیرهک، یعنی قسقه سی غنه خطر گه ده شریک بولورغه کیرهک.

یوغاریده سویله ندگان ایکی اصولنگ اساسنده ده بیلگی بر خطره شرطی بار. بو خطره شرطی شول قدر مهم که آنی معا. هده دن توشروب قالدرو- مذکور معاهده لرنی ربا معامله سینه نه ورلدره. شوشی خطرگه راضی بولمیچه آچه سرمایه سندن هر حالده فائده آلوب بیررگه تله گان کشیلر XV نچی عصرلرده آچقندن آچیق قرض معاهده لری اشیلر. مثلا، قرض بیروچیلر قرضغه بیرگان توب سرمایه لری یوغالماو ایچون حیثارنک قدر رهن یا که بر ایکی کفیل بیرونی طلب ایتلر. بو اصول خصوصاً انگلترده بیک شایع بولا. انگلیزچه «قرض آلمق» (to borrow) دیگان سوز borh, borrow، یعنی رهن و کفیل دیگن سوزلردن اقتباس ایتلنگان. بو ایسه طوغری قرض معاهده سی اولگی دورلرده انگلترده رهن و کفیل بله اجرا ایتلنگانلکینه زور بر دلیل. قرضنی فائده ایله بیرو باشقه کبی بیکلر دک حیللر بله ده اشله نه، مثلا کیریلهی صاتو حیله سی: رسماً قرض بیروچی قرض آلوچیغه نسیه گه قیمت رده حق بله برده مال صاتقان بولا. آندن شوندوق مذکور مالنی قرض بیروچی آرزانراق حق بله اوزینه تق آچه غه کیرو صاتوب آلا. شولای ایتوب اولگی یالغان صاتو بونینچه نرسه نی آلوچی (یعنی قرض آلوچی) صاتوچیغه بورچل بولا. آچه ایسه کیرو صاتوب آلو بله بیرلنه. اولگی صاتو بله کیرو صاتوب آلو آراسنده غی صوماننگ فرقی کیله چکده تولانه چک نسیه ننگ فائده سی، رباسی. طاغن بر بیکل اصول: قرضغه آچه آلوچی آغانینه نسبتاً آرتق صوماغه بورچ کاغدی یازوب بیره. بو اصول بله قرض آلوده بیگره کده ویکسل کاغدی قوللانله. هیچده صاتلماغان مال برابرینه بورچلیمن دیوب یالغان ویکسل کاغدلری بیرلنه

مصطفی سیف الملوك . «مسکاو» .

مونگ سوکونده بزنگ اصول کتابلر من معتزله ایله حنفیه لر نی ده
آیرالر. معتزله لر «حسن قبح عقلی هم عقل حاکم» دیه لر اما
حنفیه لر «حسن قبح عقلی لکن عقل حاکم توگل» دیه لر ایش .
اوقاق فکرلرده مونگ تفصیلی مذکوردر .

لکن مینم بو طریقه آبروغه ایناناسم کیلمی . مونده بره
تحریف بولماسون . معتزله مذهبن خطا نقل قیلغان بولماسونلر .
بو خصوصه «العلم الشاخ» ده بک گوزل تحقیقلر بار . مونده
آنلر نی سویله ب سوز اوزایتاسم کیلمی . معتزله مذهبنک موسی
افندی ذکر قیلغانچه بولوینه یگره کده عقل اینانمی . معتزله لر
«عقلک حکمیه تکلیف ثابت» دیب هیجده ایتماسلر کیره ک .
تکلیف بالاتفاق الله تعالی طرفندن غنه بولا . «عقلک حکمیه تکلیف
ثابت» دیگان سوزنک آخرتده عقوبتی ایجاب دعواسینه قدر بارمی
حالی یوق . «اول سوزنک مکلف مثاب و یا معاقب بولا حکم عقل
ایله» دیمکن باشقه معنی سی یوق .

اگر اول سوزدن مراد ساده چه گنه «عقل امور حسنه نی
قیلو و امور قبیحه دن طیولو ایله تکلیف، ایته» دیمک بولسه ،
شرعی تکلیف توگل به لکن عقلی تکلیف اراده قیلنسه مونده هیچ
کنگ نزاعسی بولماز . واقعه حسن قبح البته بار هم آنی عقلنک
ادراک قیلووی ده بار . عقل اوزینک ادراک قیلغان ماده سننده البته
حکمده ایته . لکن هر مصلحت و مفسده نی خطاستر بلوچی الله تعالی
طرفندن حکم کیلسه عقل آنک حکمینه باش ایله . بو وقته موندی
ماده لرده عقل حا کملکن استعفا قیله .

بعض بدیهی و یا بدیهیلک درجه سننده واضح مسئله لر بار که
عقللر آنلرده هیچ اختلافسز برکنه تورلی حکم ایشکان . شریعتده
البته شولوق حکمنی بیرگان . مثلا موجودنک وجودینه ایمان ،
منعمنک نعمت لرینه شکر مسئله لر کی . موندی مسئله لر نی عقلنک
حکمیه واجب دیه رگه یول بار . موندی مسئله لرده عقلنک حا کیتی
بق استعفاغه مجبور بولو احتمالی یوق .

«عقلک حکمیه تکلیف ثابت» دیگان سوزنی شوندی
مسئله لر که قاراب غنه نهیتسه آگا حق بیررگه ده ممکن . اما اول
سوزنی رمضان آخرنده روزه ننگ و جوبی ، شوال باشنده حرمتی
کی مسئله لرده عاقل سویله مه سه کیره ک . بناء علیه موسی افدینک
معتزله مذهبنه حکمده حرج لزومیله اعتراضی کیلماسه کیره ک .
معتزله لر آندی مصلحت و مفسده جهتلری خفی بولغان مسئله لرده
ده موسی افندی سویله گان معنی ایله «عقل حاکم» دیب نهیتورلر
میکن؟ اینانا آلمیم . معتزله لر کتابلری کتبخانه مده یوقلقدن آنلر ننگ
مذهبلرن تیکشردگه اقتدارم یوق . موسی افندی ده تیکشرمی یازغان
بولورغه اوخشی . بزده نتیجه عملیه سی بولماغان بوش اختلافلرده

بزنگ علم و مدنیت ننگ اوستونده در . شریعتی بو کونگی علم و
مدنیت دائره سینه طغز لاساق سکره چغارغه یول ازله رگه قالماسون .
مونگ مثاللر نده کوردک ایندی . بورونده بر صنف مغرور
تطبیقچیلر نصوص شرعی نی هیئت قدیه گه تطبیق قیلوب کوب
شغلله ندیلر ، سوکره علملری «وهم» بولوب چقدی . هیئت قدیمه
نظریه لر ییمردی ، بزگده شریعت مننی اوزمز کیتروب کرتکان
صازلقدن چغارو زحمتی قالدی .

بو آچی تجربه لر دنده بو زمانده ده عبرت آلا بلماسه ک یسا
نادانلغمز کوچلی ویا مغروریتمز قوتلی بولور . بز علوم و فنون ننگ
مقتونیمز ، استیمز که علوم و معارف کون بکون به لکی ساعت بساعت
همیشه ترقی ده بولسون ایندی . لکن بز شریعتنک قدسیتنه ده
ایمان کیترگنمز . شریعت اول بنده لر ننگ محصول فکری توگل ، اول
الهی و قدسی ، آنده خطا احتمالی یوق اول حقیقت . اما علم و فن
اول آدم لر ننگ اثر تبئیدر و مساعی فکریه محصولیدر . شونلقدن
اول خطا بولو بده قویا مونده برده شبهه یوق بونی واقع کورسه تکان
همیشه کورسه ته و همیشه کورسه تور (وما اوتیم من العلم الا قلیلا) .
موسی افندی ، ضیا افدینک «حسن قبح» مسئله سینه انکارن
معقولی کورمی . بو مسئله نی فقهک فلسفه سی به لکی اساسی صانی .
بو مسئله ده اوچ مذهب بار ایندی ۱ نجی حسن قبح شرعی ۲ نجی
حسن قبح عقلی هم عقل حاکم ۳ نجی حسن قبح عقلی لکن عقل
حاکم توگل . موسی افندی «بو مذهبلر اساس جهتیله بارده درست
بو اختلافنک غایت صاعلام اساسلری بار» دیه در .

بز اشاعره مذهبنه منسوب کتابلر نی کورمه مز . آنده غی باشقه
مذهبلر حقیقه غی سوزلرده صاق بولورغه تیوش بولسه ده اوز
مذهبلری توغرسننده غی سوزلرینه انابت قیلورغه حقمز بولسه
کیره ک .

اشاعره مذهبنه منسوب کتابلر دن آگلا نوغه قاراغانده آنلر
قاشنده مأمور بده شرعنک ورودندن مقدم امرنک تعلقنه صالح
بولغان بر جهت حسنه یوق . اوشنداق نهی قیلغان شیلر ده ده
نهی وارد بولوغه قدر بر جهت قبیحه یوق . حسن قبح امر نهی
ایله گنه حاصل بولا . الله تعالی ، نی ایله امر قیلسه حسن بولونیدن
نهی قیلسه اول قبح بولا . حسن قبح شرعی .

اما معتزله و حنفیه لر «حسن قبح عقلی» دیه لر . یعنی حسن
قبح امر نهی ایله گنه حاصل بولمی امر نهی ننگ کیلووندن اول اوک
حسن قبح بار . الله تعالی امرنک تعلقنه صالح بولغان جهت حسنه سی
بار شیلر ایله گنه امر قیلا ، نهی ننگ تعلقن صالح بولغان جهت قبیحه سی
بار شیلر دن گنه نهی قیله «ان الله یأمر بالعدل و الاحسان و ایئتأ ذی
القریبی و ینهی عن الفحشاء و المنکر و البغی» دیه لر .

بولماسه كيرهك. موندی واق مسئله لر ایله اسلام عقیده سن
واقستاساق معقول بولور ایدی.

اوشنداق «رؤیت» مسئله سی ده اعتقادی مسئله توگل. کوب
بولسه فلسفی بر بحث بولور.

«قرآن کریم مخلوق توگل» مسئله سی ده اعتقاد مسئله سی
توگل. «مخلوق» دیمک بدعت بولسه مخلوق توگل دیمک بدعت.
عقیده ده اختلافلر کوبایتور ایچون بدعتلر احداث قیلو نیگه کیرهك ایدی.
قرآن کریم مصنوعی توگلمی؟ مونه طائی بر یاگا مسئله
ایندی. موندی می عقیده کتاینه یازیق؟ سوگره ایکنچی اوچنچی
مسئله لر برسی آرتدن برسی تزیلور و عقیده کتابلری تمام
چووالچق غه نه یله نور. موندی بحثلر خصوصاً عقیده کتابلر نه
نیگه کیرهك ایدی. عقیده کتابلر مزده الله اثبات قیلغانی اثبات
ایتوب الله نفی قیلغانی نفی قلوب الله سکوت ایتکاندن سکوت
ایتسهك یتازمی ایدی؟...

اگر بز شوشی یولده حرکت ایتسهك هر مسئله گوزل حل
قیلنور ایدی. اختلاف افتراقلر آزیور ایدی. صفات مسئله سنده ده
سکوت ایتهر، تلمزنی اوزایتوب بربرمزنی تضلیل قیلشماز ایدک.
احتمال «لا هو ولا غیره» دیوچی اصلده شونی اراده قیلغاندر.
یعنی «صفاتی عین ده غیره دیمیز بهلکی بو مسئله ده ادب
صاقلیمز و سکوت ایتهمز» دیمک بولور.

اوشنداق «الله تعالی مکانده توگل» سوزی ده الله تعالی که
مکان اثبات ایتیمیز، بو مسئله ده سکوت ایتهمز، مضانده بولووی
احتمال. شولای بولسه نی گوزل بولور ایدی. ذات الله وصفاته
بحثلرینه چومو بدعتندن قوتلور، آنده صرف ایتلگان کوجلرمز
باشقه کیرهکلی اورنلرغه صرف ایتلور ایدی.

پچاق قریه سنده خطیب: محمد حنفی مظفر.

عبرتی سوزلر

دنیا عمری بیک قسقه لکن شولای بولسه ده اوز وظیفه مزنی
باشقاررغه یتارلک. لکن بز اوز یالقاولقمزنی یاشرر ایچون گنه آنی
قسقه ایتوب کورسه ته مز.

حقلق غه قایتو، باطللقده ثبات قیلودن خیرلیدر.
نی قدر عقلی بولسه لرده یالقاولق آدملر، عادتی کشیلردن
فرقسز توبان درجه ده لردر.

اوزینگ نفسندن قورقماغان آدم، الله دن قورقماز. الله دن
قورقماغان آدم، باشقاررغه ظلم ایتودن صاقلانماز.
هر بوزوقلقنی طوغدرا طورغان «آنا» یالقاولقدردر.

محمد حنفی

بیک کوب. لکن حسن قبح مسئله سی کبی نتیجه عملیه لر ده مختلف
بولوردی مسئله لر البته نقلاب تیکشریلور که تیوش ایدی.

ضیا افندی «الله ننگ فرمانی حسن که مقارن نهی بی قبح که
مقارندر نزاع ایدشور که نه وجه وار؟» دیسه ده بو نزاعنک مهم
وجهی بار دین بله مز. فقه متخصصلری فقه مؤلفلری ایچون بو
مسئله نی بیک نق تیکشور که حاجت بولور.

بو مسئله بیک نچکلی باشلانسه قضا و قدر مسئله لرینه کروب
بزنگ عقلمز دائره سنندنه چغوب کیت، بز آندی توبسز دیگنکر که
کروب چوماینچه غنه فکر یورتسهك امر نهیدن قطع نظر ایله نوک
واقعه حسن بارلغن بیک آجق کوره مز. علم، عدل، صدق
کیلرنک حسنی جهل، ظلم، کذب کیلرنک قبحی ضرورت برله
معلومدر. هم الله تعالی ننگ حسن ایله گنه امر قیلووی قیحدن گنه
نهی قیلووی ده بیک آجق معلوم. بو ایکی حقیقت که آیت
کریمه لر ننگ دلالتی ده بیک ظاهر. «قل انما حرم ربی الفواحش
ما ظهر و منها و بطن. ان الله یأمر بالعدل و الاحسان و ایتاء ذی
القربی وینهی عن الفحشاء و المنکر و البغی» آیت کریمه لر کبی
آیتلر بیک کوب.

ایندی حسن قبحی عقل ادراک قیلمی؟ مسئله سینه کیسهك
«بعضسن البته ادراک قیله» جوابن بیرهمز. موندی هم نزاع
بولورغه اورون یوق.

ایندی قالا «عقل اوزینگ ادراک قیلغان مسئله سنده حکم ده
ایته می؟» مسئله سی. ساده چه گنه بولغانده موگده «نعم» دیب
جواب بیرهمز. موندی ده نزاع غه اورون یوق. علم تحصیل ایتهر که
عدل بولورغه، توغری سویله هر که، نادانلق، ظلم و یالغاندن طیولورغه
عقل اوق قوشه.

اگر «عقلنگ حکمی ایله تکلیف شرعی ثابت بولامی؟»
معنی سنده بولسه بو وقتده مسئله یوغاریده سویله نگان روش آلا.
بزنگ فکر مز چه موگا «نعم» جوابن بیرو بیک آز مسئله ده گنه
یاراسه یارار.

«الاحکام تختلف باختلاف الا زمان - الاحکام معطلة فی
الاسلام» سوزلری بیک درست. احکامده مصلحت بولماسقه ممکن
توگل. شرع مصلحتی قطعاً رعایه قیله. مصلحت ایله حکم شرعنک
حکمیدر، حاکم مکلف معنی سیله همیشه شرع بولا.

اوافق فکرلرنک ۲۴ ص ۱۶ نجی یولی ۲۶ ص ۱ نجی
یولغه مناقضدر.

رزقنک حلال و حرام بولووی مسئله سنده کی نظرلر گوزل
بولسه لرده «حرام-رزق می توگلمی؟» نزاعی معنی سزدر. حرام
رزق. موندی شبهه یوق، لکن مونک عقیده کتاینه کررلک اهمیتی

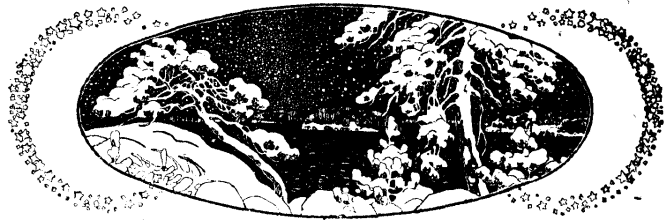
عنواندن و لو قرائن ايله اولسون معین فهم ایدلسه شبهه یوق غیبت اوله در. غیبتک حکمی نص قرآن ايله معلومدر .

جزء ثالث ایسه منظور فیه در. زیرا دینه اعزاز و نصرت ایتیمکه انسانلر مأموردردیدک «ان تنصروالله ینصركم» نص جلیلی و «اللهم اعز الاسلام باحدالعمرین»، «اللهم اعز الدین بسلام عمر» ما لنده حدیث نبوی موگا شاهددر. بس دینه اعزاز و نصرت ایتیمک مأموربه در. مأموربه اولان شیئی فلان کسه لراشله دیلر دیک نیچون گناه اولسون؟ هیچ اولماز. فضلا عن گونه ذنبا کبیرا .

بو اوج سطر شعرنگ منسوب الیهسی کم ایدیککی آجق معلوم دگل ایسه ده تاریخ مساعداولسه زنجشری جنابلرینگ دیر ایدم. فقط اسلوب و موقعلرینه نظر ایدلسه فاضل مرخوم داملا شهاب الدین المرجانی حضرتلرینگ اولووی احتمال توتله والله اعلم. اشعار ایلن آرتق مناسبتیم اولماسه ده بر تاتار ملاسی بولدغمدن مستفهم محترم سفرداشم خاطری ایچون یازدم.

آخوند زاهدالله کشایف

۹ نجی مارت. «اورنبورغ»

استفهام غه جواب

● نجی عدد «شورا» مجله سنده حسن افندی پونا ماروف قزلبجاری :

اری الدین یتیحی من الله ان یری و هذاله فخر و ذاک نصیر لقد کثرت فی الدین القاب عصبه هو فی مراعی المنکرات حمیر وانی اجل الدین ان یعز بهم واعلم ان الذنب فیه کبیر شعر عربیسی کنکی؟ اوشبو سوز شرع شریف گه موافقمی؟ ینوا توجروا... جوانبی تاتار ملالری برسولر ایدی، دیگان ایدی.

بز شوگا توبانده گی جوابی یازامز. شعرنگ ترجمه سی اوشبودر :

ظن ایدرم دین استحیا ایدر الله دن
بو بری آنک فخر دیگرگی نصیر کورلمه دن
بل چوغالدی «دین» حقنده بر جماعت القابی
منکراتنگ مرعاسنده در آلاز مثل حمیر
من الوغ صانیم دینی آنلرله معزز اولمه دن
شویله معزز دیمگی بلورم ذنب کبیر
بو بیتلردن مقصد اصلی فخر الدین الرازی و نصیر الدین الطوسی
جنابلرینی خصوصیه و امثالنی عمرومیله تعریض اولسه کیرهک. حکم
شرعیسینه کیلسهک: بو اوج سطرنی مضمون اعتباریله اوج جزء گه
تحلیل ایله مک لازم.

جزء اول، دین. بو القاب صاحب لری ایله عزت و مفخرته نائل اولمه دن اجل و اعلا در (محتاج دگل).

جزء ثانی، بو لقب صاحب لری منکراتنی قیلوچی حماردلرلر.

جزء ثالث، فخر الدین و نصیر الدین و امثالنی کسه لرا ایلن دین معزز دیمکنی الوغ گناه بلورم.

جزء اولده محتاج دگل معناسیله حکم شرعا صحیح و صوابدر. مونده بآس یوقدر. زیره دین سماوی فی نفسه معززدر، انسانلرله دگل، بلکه انسانلر دینله معزز و منصوردر و مع ذلك انسانلر دینه عزت و نصرت ایتیمکه مأموردردلر. مونده منافات توهم ایدلماز.

جزء ثانی، بو لقب صاحب لرینی حماردلر منکراتنی قیلوچیلر دیه سب و شتم اولماغیله برابر مکروه کوردکلری عییلری ایله ذکردر، بو

شعر:

اویاو بالا.

آجق کوزلی، اویاو بالا دنیانغه کوز سالور؛
کورر آنده بتون نرسه نی، تیکشردر، سابق آلور.
کورر یاقتی قویاشنی، تیکشردر مشرق و مغربن؛
کورر آینی، نیچک اول توننی یاقترتا قویوب نورن.
کورر کوکنی، چه چلگان آنده چیکسز نورلی بولدزلر؛
آجق کوکدن قارانغی یرگه نورلرن سیبه بونلر.
کورر: یا کفر یاوا، یرگه سکه، چیشمه بولوب چغا؛
یر اوستنده آغا تورلی صولر شاولاب، قش طوگا.
کورر: یاز، کوز قراو؛ اما جهین تومان بلن چق بار؛
قشی کیلسه آچی جیل هم بوران، صووق، بتون یر قار.

کورر یرنی، یه شرگن بر زمان، نیندی ماتورلانغان
خوش ایسلی چه چکلر برلن بیزه ننگن آل - قزلانغان.
کورر: ایرته بلن کیچ، اول، آغاچلق هم بولونلرده
اوجا، صایری ماتور قوشلر؛ منه ایندی حضور شونده.

آجق کوزلی، اویاو بالا شولارنگ همسن کورر،
کوررده تیکشردر، صوگره سبب هم سرلرن بلور.
«ذوق»

اسلام نظر نده خاتون قز

IV

مساجد الله تر كينره بر موهظ

مذكور حديثلر ك صوگنده، مسجدر الله تعالى حضرتلرينه اضاغه قينوب « مساجد الله » ديولموش، اما ايرلره اضاغه قينوب « مساجد الرجال » ديولموش. قرآن كريمده بايتاق اورنلرده مسجدر الله تعالى حضرتلرينه اضاغه قينوب كلمش ايسده ايرلره اضاغه قينوب هيچ بر اورنده كلمه مش، حديثلرده ده « مساجد الله » تركيبي كورنور ايسده « مساجد الرجال » تركيبي برده كورنور. بونده البته بر نكته اولسه كيره ك.

مختصر الوقايه عبارهلر نده كي خصوصيتلر ك هم برنده بيشهر رمز دورتهر حكمت بولنمق جائز ايسه، قرآن حكيم تركيبلريني ك خصوصيتلر نده لا اقل بر نكته بر حكمت بولنمق البته فرضدر. هيچ بر حكمتسز، يالكر اتفاقي صورتده حادث اولمش عبارهلر ك خصوصيتلر نده بيشهر حكمت ازلهب عمر طوزدرمش افنديلر، قرآن كريم تركيبلريني ك حكمتلي خصوصيتلر نده برهر حكمت طابوب كيتمش اولسه لر ايدى كوزل اولور ايدى، او وقت، بزم تركيب ملاحظهلر نده بيرلمش مينوتلر مز يوگره ك مهمره ك مسئلهلره بله ك بيرلور ايدى.

قرآن كريمده هم حديثلرده مسجدر ك « الله » سوزنه اضاغه قينوب كيلور نده مينم خاطر مه كيلور ايكي نكته بار: برى، عبادتلرده شرك ك بطلانه ارشاد. چونكه مسجدر، اضاغه دلالتيه، يالكر الوهيت عظمتنه تخصيص قينموشلر ايسه، آنلرده واقع اولور عبادتلر هم يالكر الله تعالى حضرتلر نده توجيه قينمق، هيچ بر شريك بولنماق لازم اولور.

ديگرى، مسجدر ك ايرلر ايله خاتون قزلر آراسنده تاقيمات مشتركلاگنه اشاره. چونكه، « مساجد الله » تركيبينگ افاده سنه كوره مسجدر ك مقصدلر، غايهلر يالكر الوهيت قبله سنه عبوديت وظيفهلر نده توجيه ايتمكدر. مسجدر ك بار مقصدلر تظيم، توحيد، ذكر، فكر، تعليم، استماع كي عبوديت وظيفهلر ايسه، او بنده لك وظيفهلريني ك بوتون انسانلر نى. بوتون زمانلر نى شموللر قطفى ايسه، بالضروره، صاقال، ميق، ايرلر كي خصوصيتلر ك مسجدرده ذره قدر اهميتلر قالمايوب، ايرلر ايله خاتون قزلر

آراسنده مسجدر ك تاقيمات مشتركلاگي لازم كلور. الحاصل: قرآن كريمده متعدد اورنلرده ذكر قينموش « مساجد الله » تركيبينگ افاده سنه كوره، مسجدر وسيله اولوب، بنده لك وظيفهلر مقصددر. مقصدلر ك هر زمان مشتركلاگي، وسيله لر كده هر زمان مشتركلاگن مستلزمدر.

قرآن كريمده « يا ايها الذين آمنوا استعينوا بالصبر والصلوة ان الله مع الصابرين »، « و اقيموا الصلوة و اتوا الزكاة و اركعوا مع الراكعين » آيتلريني ك مقدس خطابلر، شبهه يوق، بوتون ايمان اهللر نده توجيه قينوب، صلات، زكات، ركوع، صبر كي شيرلر ك ايرلره هم خاتون قزلره على العموم فرضيتلر نى بياندر. شو ايكي آيت كريمده هم باشقه بيك كوب آيتلرده، صلوة امرلر اوى ياخود مسجدر كي اورنلر ك هيچ بريله ده، اجتماع انفراد كي حاللر ك هيچ بريله ده تقيد قينماش، مطلق در، نظم، سياق جهتيله ده. حكمت فلسفه جهتيله ده مذكور اورنلر ك، حاللر ك هر برينه نسبتله عامدر. صلوة امرلريني ك شو اطلاقلر ن عموملر ن تقيد تخصيص ايديه بلور بر دليل، نه قرآن كريمده ونه سنت نبويه ده اصلا يوقدر. « مخصص يوق ايكان، افظده عام دليللر حكمده هم عام اولورلر » كليسى، اصول فقه آشنالر نده معلومدر. بوگا كوره، نماز فريضه سى، ايرلرده خاتون قزلرده او بلرده ده مسجدرده ده يالغزده جماعت ايله ده مشروع اولوب، مشروعلاگي ده قرآن كريم ايله ثابت حقيقت اولور.

درست، خاتون قزلر ك مسجدرلره يورولر حقنده فقيهلر آغزندن سويله نمش كراهت كراهت كي سوزلر بار. لكن فقيهلر سوزى، قرآن كريم آيت كريمهلر نده تخصيص ايديه آلمق درجه- سندن ير ك كوكدن توبانلگي قدر، يراق توبان اولسه كيره ك.

جمعه سوره سنده « يا ايها الذين آمنوا اذا نودى للصلوة من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله و ذروا البيع ذلكم خير لکم ان كنتم تعلمون » آيت كريمه سنده جمعه نمازيني ك بوتون ايمان اهللر نده ايرلر نده هم خاتون قزلر نده مشروعلاگي خيرلگي غايت آچق صورتده بيان قينموش. « يا ايها الذين آمنوا اركعوا و اسجدوا و اعبدوا ربكم و افعلوا الخير لعلکم تفلحون » كي آيتلرده عيدلر ك جمهلر ك هر برندن عام اولان عبادت، فعل الخير بوتون ايمان اهللر نده امر قينوب بوكله هم عيدلر ك هم جمهلر ك هم ايرلره هم خاتون قزلره مشروعيتلر، توشلر ك ثابت اولمش. علم، تعلم آيتلريني ك عموملى هم اطلاقلر بره كسنده اسلام خاتون قزلرى، ياقن، يراق مدرسه لر ك، كليهلر ك هر برينه كروب علوم و معارف كسب ايديه بلورلر. وعظ، اصلاح، تربيه، ارشاد آيتلريني ك قطفى شموللر بره كسنده، شو بوللرده خدمت ايدر جمعيتلره، مجلسلره

ساعتلرده مسجدرله يورولرى، شارع كريمگ «اذا استاذنكم نسأكم بالليل الى المسجد فاذنوا لهن» كى حديشلرنى نبوت لسانيله تبليغلرى، سؤ ظن مرضيله مبتلا آدملره غايت شفالى بر دوا اولسلر كيرهك. كيوملرى «جلبابلرى» يوق خاتون قزلر عيدلره بارما-سهلر ضرر بارمى! ديه صورالقدده رسول الله ديمش «لتلبسها صاحبها من جلبابها وليشهدن الخير ودعوة المؤمنين» يعنى ايدهشلرندن كييوم آسونلرده، عيد كى خيرلى عمللره، مؤمنلرگ دعوتلرله حاضر اولسونلر.

شارع حكيمگ شو امرلرى، ايدهش كيومنه احتياجلرى يوق، اوز كيوملرى چوق خاتون قزلرنى ده عيدلردن قومش مسلمانلرگ حيوانى غيرتلرله بر آز تعديل وبره بلسه كيرهك. عبدالله بن عمر كى بيوك، فقيه بر صحابى ايله بلال مؤذن (۱) آراسنده واقع اولمش بر مناظره، عقل، ادراك صاحبلىرله گوزل، عبرتلى بر درس اولسه كيرهك. «مشكاة باب الجماعة وفضلها». درست، فتنهلردن صاقتمق، ايرلرنى هم خاتون قزلرنى هر تولى جنايتلردن، فسادلردن صاقلامق تيوش. غيبت و نيمه، كذب و بهتان، حسد و افتراق، اشراك و اسراف، فحش و زنا، جهالت و جبانى، عطالت و غفلت كى فتنهلرگ هر برندن قاجق، آرنو يولنده طرشمق بزه فرضدر. لکن بوندى فتنهلردن اسلام دنيا لرن آرندرمق اوچون، خاتون قزلره مسجد ايشكلرن ياقق لازم توگل: بلكه آچمق لازمدر. چونكه فتنهلردن آرنمق، آرندرمق يولنده ك فابدهلى واك گوزل تدبير، صاحب القرآن، نبى الاسلام محمد پيغمبر كوستروب كيتمش نديردر. او محترم پيغمبر، مسلمانلرنى فتنهلردن آرندرمق، صاقلامق اوچون، ايرلرگ، خاتون قزلرگ همهنه مسجدردن منبرلردن دى تربيهر، اخلاقى و عظلم بيرمك، سويله مك تدبيرن قيلمش ايدى هم شو تدبيرك غايت بيوك، چوق ثمره لرنده كورمش ايدى. بزده مسلمانلردن ايسهك، بزده شو تدبيرنى قيلمق لازم «ما اتاكم الرسول فخذواه وما نهاكم عنه فانتهوا».

خاتون قزلرنى مسجدردن قومق حيلهسى، فتنهلردن آرنو،

(۱) بو بلال، رسول الله مؤذن بولغان بلال بن رباح توگل بلكه عبدالله نك اوزينك بلال اسملى اوغليدر. بو بلال صحابه توگل بلكه تابى ايدى. شوشى مسئله حقنده عبدالله اوز اوغلى بلال غه آچولانوب اولگانينه قدر سويله شمه گانلگنى امام احمد اوزينك «السنند» نده (ج ۲ ص ۳۶) باشقلر تصريح قيلهله. امام مسلم ايكنچى بر روايتنده بو بلال نك اسمينى «واقده» ديب تفسير قيلمسه ده محدثلر، بلال برله واقده نك بر كشى بولووينى سويليلر. مقاله صاحبينك بو مساهلهسى بيك جزئى نرسه بولسه ده: «محتى فيك تأبى عن مساححة بان اراك على شى من الزلل» مصداقچه تصحيح ايتولدى. «شورا».

اسلام خاتون قزلرى، خدانك امانيله حاضر اولورلر. «واصرهم شورى بينهم» كى آيت قرآنيه لرك شموللرى بر كه سنده، اقتدارلرى، اهليللرى وار خاتونلر، مشورت جمعيتلرله ده اشترك ايدو آلورلر. جهاد، مجاهده ايتلرينك عموملى بر كه سنده، اسلام خاتون قزلرى، حاللرله مناسب خدمتلييله، سياسى، عسكى اشلرده قاتوشا آلورلر. «فاستبقوا الخيرات» «فليتنافس المتنافسون» كى آيت كريملر ايله آچلمش مسابقه، منافسه ميدانلرى، ايرلرگ، خاتون قزلرگ هر بيرنه هر زمان آچقدر. خيرات، صالحات، حسنات ايتلى آستنه عمومى، خصوصى، اجتماعى، انفرادى نه قدر عمللر داخل ايسه، او عمللرگ هر برى، اسلام نظرلنده، ايرلر ايله خاتون قزلر آراسنده مشتركدر. «من عمل صالحا من ذكر او اشي وهو مؤمن فنجنيه حيوه طيبه و لنجزينهم اجرهم باحسن ما كانوا يعملون».

خاتون قزلرگ شونده قدر سويله نمش حقوقلرى-هر برى، هم قطعى هم ابدىدر. قطعىدر، زيرا قرآندن سنتدن بيك چوق خارجى دليللرگ تا كيدلريله قطعيتلرى تأمين قيلمش عمومات قرآنيه ايله ثابتدر. ابدىدر، زيرا او حقوقلرنى اثبات ايدر عمومات قرآنيه ابدىدر.

الوهيت سمانندن اينمش، قطعى، ابدى شو عمومات قرآنيه قوتيله، «خوف فتنه» كى شارع اكبرى تهجيل نيگرنه قورولمش، چرك حيله لرك جوروكارى طارالوب طوزسه كيرهك. الهى قدرته تايد قيلمش شو عمومات قرآنيه جليله، مسجدردن، مدرسه لردن، دى، ادبى جمعيتلردن خاتون قزلرنى طيو كى بوتون اساسى سؤ ظن دن عبارت فتوالرگ كللرى كوگه اوچسه كيرهك. علوم معارف حرملرندن، وعظ عبادت خانه لردن، عيد، جمعه اجتماعلردن، ادب، حكمت جمعيتلردن خاتون قزلرنى قومق، قرآن، اسلام حكملرله قطعاً مخالف، حيوانى بر حركت اولوب، مدرسه لرك، مسجدرلرك، عيد هم جمهلرگ، جمعيتلرك موضوعلرله، اهميتلرله، ادبلرله آكلامقدن ناشى اولسه كيرهك.

«خاتونلرگ مسجدرله يورولرنده فتنه بار» سوزى، آجفراق تفسير قينور ايسه، «عمومات قرآنيه نى ايندرور ايكان، خاتونلر فتنه سندن خدای غفلت ايتمش» ديمك اولور. بوگا كوره، شو سوز، شارع اكبر الله تعالى حضرتلرنى متكبرانه، بر تهجيل اولسه كيرهك. بوگا كوره شو سوز، يالكر سؤ ظن تاثيريله، غيرت حيوانيه غلبه سييله، تهمت مرضيله، عقلگ زوالى، مغلوبيتى سا-عتلرله گنه سويله نه بله چك، غايت هواى. كى بر سوز اولسه كيرهك.

اصحاب كرام خاتونلرينك برى ديكرن طانيماسلق قارا كى

اسلام فیلسوفی موسی افندی جاراالله حضرتلری «خلق نظرینه» ده ۷۳ نجی صحیفهده دیمش:

«مخاربه میدانلرنده آرت صفلرده اولان خاتون قز - ترقی حرکتلرنده آل صفده اولور. نماز صفلرنده تأخیر قیلنمش خاتون قز - عرفات وقفه سندن علوم حرملرینه معارف کعبه لرینه امتگ افاضه لری ساعتلرنده تقدیم قیلنور. آنارمزله شارع کریمگ کوزل معامله لری تحریم سوره سینگ آیت کریمه لرنده استحسان نظمیله نازل اولوب، امت اسلامییه بیوک بر سنت نبویه کوسترمک یولیه، قرآن کریمده مصاحفده تأیید قیلندی. «وان تظاهرا علیه فان الله هو مولاه و جبریل و صالح المؤمنین و الملائکه بعد ذلك ظهیر» آیت کریمه سنده ایکی خاتونگ حرمتی بوتون عالم وجودگ همده موجدگ قوتلرینه مقابل هم موازی قیلندی. او وقت عالم اسلامیت مدنیت رهبری ایدی، او وقت اهل اسلام سیاست خواجیسی ایدی. صوگره، خاتونلر ایرلره یالکیر متاع اولمق درک لرینه اینمش ایکان، عالم اسلامیت ریاست کرسیلرندن اینمک یوللرینه یوز طوتندی.»

«اوزون کونلرده روزه» ده ۲۰۳ نجی صحیفهده:

«فهب لی من لدنک و لیا برثنی و یرث من آل یعقوب.» یعنی: بالا هم آتاسنده هم عائلده نسلده بولنور حاللرگ هر برینه وارث اولور. عائلده بولنور ریاست روحی، ولایت قوتی بالارده ظاهر اولور. هیئت اجتماعیده خاتون قزلرگ حاللری درجه لری، عائلده آنالرگ اهمیتلری اعتبارلری نصل هم نه قدر اولور ایسه، ملتگ ملتلر آراسنده اهمیتده اعتباری ده اولیه هم او قدر اولور. «الجنة تحت اقدام الامهات». یعنی: «ملتگ سعادتی آنالرگ محترملگیله بیوکلیگیله اولور.»

خاتون قز دنیاسنه اسلام شریعتینگ غایت طوغری بر کوز ایله اگ بیوک بر احترام نقطه سندن نظر ایدوی، شو بیانلردن ده یاخشی آکلانسه کیرهک.

یاوروبالیرلرگ خاتون قز مسئله سنده اسلام شریعتیه اعتراضلری غایت یولسز، معناسزدر. یاورویا معتراضلری اسلام شریعتیه یالکیر قرآن، سنت واسطه سیله دگل، بلکه اسلام دنیاسنده معروف مذهبلر، ایسکی مشهور نظرلر واسطه سیله قاریلرده، مذهب قصورلرن نظر خطالرن اسلام شریعتیه اسناد ایتلر. اگرده اسلام شریعتی یالکیر ایکی اصلدن - قرآندن سندن عبارت قیلنور ایسه، اسلام دنیاسنده وار مذهبلرگ عادی نظرلرگ هیچ بری اسلامدن جزء کبی صانالماز ایسه، قرآن، سنت صحیفه لرینه کوز صالونور ایکن، کوزلر کوککلر ایسکی مذهبلردن عادی نظرلردن طرفدارلق شایبه لرندن پاک قیلنورلر ایسه، شو تقدیرلرده - اسلام شریعتیه

آرندرو یوللرنده یارطی تین لک ده فایده بیرماز، بلکه قتللرنی قات قات آرتدرر اوسددر. مذکور قتللر اوسته مسجدلردن آنا بله چک فضیلتلردن خاتون قزلرنی محروم برافق، شارع امین رسول الله نگ اگ کوزل تدبیرلرن سنتلرن آرطلرمزه اطمق، قرآنده هر وقت، «مساجد الله» تعییر قیلنور اسلام مسجدلرن یالکیر اوز هوامزله «مساجد الرجال» حالته آلدردمق کبی جنایتلرنی همده شو جنایتلره مرتب اولور، حسابی یوق قتللرنی ده طوددر.

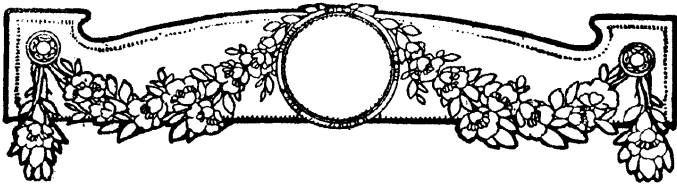
قسقه سی، اسلام خاتون قزلرن اسلام مسجدلردن قومق حرکتی اسلام دنیاسنده قتللر اوسته قتللر طودرمقدن باشقه بر نتیجه بیرماز هم بیرمامش ایدی. بوگا کوره؛ «خوف فتنه» فلسفه سی، خاتون قزلرنی مسجدلردن منع ایده چک دگل بلکه مسجدلره سوق ایده چک کوزل بر فلسفه در.

خاتون قزلرنی مسجدلردن قوغوجی فقیهله همده آنره علی العمیا تقلید ایدهر صوقورلره شو فلسفه ده یارطی قابده ایکمک یوق ایدی، یوقدر فقط، شو کوزل اسلام فلسفه سن فقیه لرگ اکری، جمهوری سؤ استعمال ایتدیله، اسلام خاتون قزلرن قتللردن مسجدلره قوواجق خوف فتنه فلسفه سن مسجدلردن قتللره قومق یولنده استخدام قیلوب، غایت فاحش صورتده خطا ایتدیله. تللر نه هر وقت «خوف فتنه» سوزن ورد قیلدقلری حالده اسلام دنیاسنده اگ بیوک قتللرنی جانلاندردیلر. عفا الله عنهم.

ابن عربی کبی اسلام صوفیلرینگ اگ یوکلری، فقیه لرگ شو حرکتلرن خطالرن شدتله، مهارتله انتقاد قیلمشلر ایدی. لکن قرآن ایتلر نه، نبوت سنتلر نه ده دقتله استماع ایتمه مش اسلام دنیاسی، ابن عربی کبی صوفیلرگ انتقادلر نه، نه قدر حق ایسه ده، قولاق بیرمادیلر.

صوگ سوز.

اسلام شریعتده خاتون قزلرگ حقوقلری کیک اولوب، اجتماعی درجه لری، قدرلری، قیمتلری بیوکدر. یالکیر ایرلره دگل بلکه بوتون انسانلره رحمت اوچون کلمش، عمومی بر «دین» اولدغندن، اسلام شریعتینگ همه امرلری، نهی لری ایرلرگ خاتون قزلرگ همه سنه برابردر. اسلام شریعتی، یالکیر ایرلرنی دگل بلکه بوتون انسانلرنی صلاح، فلاح، خیرات ترقیات، سعادت، کمال یوللر نه دعوت ایتمش بر شریعت اولدغندن، شو یوللرده خدمت ایدهر شیلرگ، عمللرگ هر بری، اسلام نظرنده، ایرلر ایله خاتون قزلر آراسنده تیگر مشترکدر. اسلام شریعتینگ خاتون قزلره نظرلر، احترامن بیان یولنده،

خاتون قز مسئله لرنده هیچ بر جهته اعتراض ایتمک ممکن اولاماز.
«الجنة تحت اقدام الامهات» - حدیث شریف .
شاه کال صالی . «قازبای» .

«اسما» کتانبنده بولغان شعرلرنی تشطیر

باشقردلر

۴

• مؤرخ دمیتریف ئه بته: «۱۶۶۲ یلده قازان یاقلرنده تاتارلر، جواشیر، میشه لر، سیبیرده باشقردلر، وانغوللر هم واتیاکار «سعید» دیگان کشی که اییدروب مسلمان خانلی نیگزله مکچی بولغانلر. کوب اورنلرده حکومت عسکری اختلالنی باسسهده پیرم، اوفاکو بیرناسینت بعض اورنلرنده چووالولر آلطی یل دوام ایتمکان. ۱۶۶۳ یلده اختلال، اورالنگ ایکی یاغندهده زور قوت تابوب، اورال بوینده بولغان حکومت یورتلرن، بیک کوب اوللرنی، قونغور شهرن، شادرین اوپازنده دالمات ماناسترن، قامیشلوف اوپازنده کاتایسکی، بوغای، بیسکی دیگان اوللرنی اختلالچیلر یاندرروب ماللرن ئوزلری ایله آلوب کیتکانلر.

• شول یلدوق، مشهور قوچومنگ قردهشی قوچوق، «اربت» یاقلرنده بیک کوب اوللرنی تالاب یورگاند، «تابول» دن کیلگان روس عسکری قوچوقنی اییده شلری ایله قاجارغه مجبور ایتمکان. اختلال بر آز باصولوب طورغاچ ده ۱۶۷۶ یلده شول سعید بیک زور اردو اشهب اشنده بیش یل دوام ایتمکان. صوکره حکومت باشقردلرنی طنچلاندرر ایچون محلی مأمورلرکه «باشقردلر ایله یاخشی معامله قیلوگر دیب بیانلار تاراتقان» .

• بزم فکرده نلک اوز اختیارلری ایله روسلر قولینه کرگان باشقردلرنک بولای حکومتکه قارشى کیلوب تاتار یا که باشقرد خانلی توزو اوپلری بولماسه کیرهک. بووقتی اختلالرنگ باشلیچه سببی: شول وقتده محلی توره لرنگ باشقردلرغه ناچار معاملهده بولولری هم ده اچکی روسیه دن کیلگان باپارلرنک باشقرد ییرلرن رخصتسز، یوزره مک دیسه تینه لهب تارتوب اولریدر. ییرلری هر وقت جینرکه کیتکان کی، اوزلری ده حکومتکه قارشى یش، یش کیلوب طورغانلر. منه توانده کی واقعه لرنی Энц. Словарь Бр и Эф. دن کوچرب یازامز:

• ۱۷۰۷ یلده مقدس سلطان، مسلمان خانلی توزو نیقی ایله استانبولغه، قریمغه آندن قافقازغه چیغوب بیک کوب کشی اییه رتوب حکومتکه قارشى طورسهده شول یلنک ۲۶ فیورالنده ترتیبی عسکر طرفندن تبریک بوینده تارمار ایتمولی. مقدس سلطان تارمار ایتمولهده، نوغای یولنده اولاخ دیگان باشقردقه ایهرگان کشیلر

«ای فایه اول کونکه بزده شب طورولر بار ایدی»
عزت، دولت ایله مجلس قورولر بار ایدی .

«اما دشمانلرده غملمر ایچ پووشولر بار ایدی»
چونکه دولت اول زمانلر بزگه چندن بار ایدی .

• «برزمان چغار ایدک بز قرغه دوست ایشلر ایله»
معرفتی حریکتله یعنی ایداشیر ایله .

«آنده اوپنلر کولولر سیکرولر بار ایدی»
باغ، بستانلر ایچنده ذوق ایتمولر بار ایدی

• «هی همرلر اوندی کیتدی فایه کیتدی اول زمان»
آلدی اورنن یاخشیلقنک قارا یوزلی شول بامان .

• «فایده اول شهب های، هوپلر گفتگولر بار ایدی»
کیتدی دولت بتدی سوزلر درتله نولر بار ایدی .

• «اول وقت بونچه رحبه سز توگل ایدی قزلری»
هم قولاریله یوزلری

• «آنده طوناشلرده املر کوز قسولر بار ایدی»
عفتیله ناز ایدر کوب ماهرولر بار ایدی .

• «نیچه یلرلر اوندی اما کورمادک قزلر یوزون»
جانغه راحت ییر کوچی گل یوزلی دلبرلر یوزون

• «یانمزه اولی فاندای صلولر بار ایدی»
ذوق ایدرک بز عدولرنک ایچی یانار ایدی .

• «شعرنی کورگاچ «ذاکر» نلک دپدی اولیکانارده هلی ا!»
ایسکه کوبلرنی توشوردک سیگا لطف ایتمون خدای!

• «یاش چاغنده بزده هم آندای یورولر بار ایدی»
قرده، صحرالزده شوپله لر بار ایدی .

• م - صادق .

قازانغان . حکومت عسکری مهد قنئی طوتارغه اجتهاد قیلسه ده مقصودینه ایرشه آماغان ، اختلالنی باصقان وقته روس عسکری آلتی یوز طوقسان آلتی باشقرد اولن کنگه ئه یله ندروب ، ۱۶۶۳۲ کشین قلدن ئوتکارگان ؛ دروت مک باشقرد آور خدمتگره یاکه سورگنگه یبارلگان ، دورت یوز بر کشینک بورون ، قولاقری کیسلگان . دولرن ، آتلرن ، صیرلرن ، صارقلرن آلب قایتقانلر . بو هلاکتلر تیک آفتیسالیئی راپرتلرده غنه شولای ئه یتلگان ، احتمال واقعه پیش مرتبه ارتقدر . بو تالانلردن صوگ باشقردلر افراط فقیرله نگانلر .

باشقردلر ، بیرلری ایچون نی قدرقان توکسه لرده ۱۷۶۰ یلده اورنبورغ یاغنده یکریمی سیکر زاوود آچلوب یکریمی مک خدمتچی بولغان . شول یلاردوق باشقرد بیرینه کوچکان خاقنک حسابی ایکی یوز مک که طولغان . باشقردلر ننگ ئلک زمانده قان برابریه آونغان بیرلری ، چیتلر قولینه یوزره مک دیسه تینه لب حقسز کرگانگه ، محلی تورهلر باشقردلر ایله تیوشسز معامله ده بولغانغه ، باشقردلر ناراضلیق کورسه تکله گانلر . اش باشنده طورغان افندیلر ننگ باشقردلرغه نندی معامله ده بولولرن «بیرمسکی زیمسکی نیدیله» غزه سندن کرچره من :

«۱۷۵۴ یلده زاوود اسمندن باشقرد آراسینه براگین دیگان روس بهرلگان . اول ایرندک دیگان اولده بر مشهور باشقرد خاوطنن کوچله گان . باشقرد بو اشنی بلگاچ براگیننی «تالقاج» دیگان کول یاننده ئوترگان» .

بو اشدن صوگ صاقسز باشقردلر وطنلرن تاشلاب قرغز صحرا بیرینه کیتارگه مجبور بولغانلر . وحشی براگینک معامله سینه قارشى باشقردلر ، زمانه سینک عالمی بولغان باطرشاه افندیگه ایهروب حکومتکه قارشى طورسه لرده کوب اش ایته آماغانلر . باطرشاه نی ۸ آوغوستده ۱۷۵۶ یلده اوفادن یوز ایلی چاقورم ده «آزیق» دیگان اولده طوتوب پیتراغراقه آندن اشلیسیلیبورغ کریوستینه اوزاتقانلر . اول ، ۱۷۶۲ یلده کریوستده وفات بولغان . بو صوگنی باشقرد یاونده (صوغشده) تیک بالار ایله خاتونلرغه ایلی مک دن آرتق هلاک بولغانلر یاکه روسلر قولینه توشکانلر . زکی نادیف .

عبرتلی سوزلر :

آدملر ننگ ک زبونی سرینی صاقلی آماوچی ، اگ کوچلیسی آچوینی ییگوچی ؛ اگ یاخشیسی اوزینک محتاجلغینی یاشرویدر . آدملر ایچون بر دشمن تریه سی ؛ یوز ایشان تریه سندن فائده لیره کدر .

«اوصا» یولنده قوچوم ایهرچینلری ، قازان طرفندن اسماعیلگه قوشلغان تاتارلر ، میسه لرلر ، باشقردلر هم قرغزلر اوقا ، مینزله ، بیرسکی آق ایدل ، قاما ، سامارا یاقلرنده بولغان بارچه اوللرنی ، شهرلرنی قوللرینه ئله کدروب قازانغه اوتوز چاقرم یعنی قالغانلر . «بوتالغان صوده بالی طوتارغه یاخشی» دیگانلای اورال بوی باشقردلری ده ایسه ت یلغهمسی بوینده غی ، اوصا ، قراسنو اوفیمسکی ، قونغور بویلر نده تالاب یورگانلر . ئلک باشقرد عسکرینه طوتاشقان یکریمی مک قالمق آیوق خان عسکری روسلرغه ساتولوب ، باخمیتف قومانداسنده باشقردلر ایله صوغشوب بارچه اوللرنی هلاک ایکنانلر . ایرلرنی بارچه سون قلدن ئوتکاروب مالرن ، خاتولرن ، بالارن ئوزلری ایله آلب قایتقانلر .

موندن صولده باشقردلر ننگ حسابسز بیرلری روسلر طرفندن تالانوب طورغانغه حکومتن باش تارتسه لرده قالمقلر ننگ یاردمیله تکرار باشقردلرنی یواشلاندروب ۲۲-۱۷۲۰ یل آراسنده ، باشقرد بیرینه رخصتسز یاکه تورلی خیانتلر ایله اولطرغان ۱۹۰۸۱۵ جاننی حکومت چیغاردرغه مجبور بولغان . شولای بولسه ده حکومت باشقرد دستانی اشنده دوام ایقوب باشقردلرنی تورلیچه جفالانلر . باشقرد بیرنده زاوودلر کون به کون ئوسب طورغانلر .

صوگره ۱۷۲۵ یلده باشقرد اورمانلری حقنده ئوتچینسکیکلر خلافینه یاکئی قاعده لر چیقان . ۱۷۳۴ یلده حکومت ، کیریللوفنک فکری ، بوینچه ، باشقردلر ننگ مرکزی بولغان حاضرگی اورنبورغ هم بوگا باشقه کوب کریوستلر (قلعه) صالمقچی بولغان . باشقردلر بابالرنندن قالغان بیرلرنی بیرمه س ایچون ۱۷۳۵ یلده کیلمه ک آیز اسملی باشقردقه ایهروب تاغن جولدیلر . اورالنگ سیبر یاغنده ایسه ت بویلر نده یوسف قومانداسنده بولغان ایهرچینلر ۱۷۳۶ یلده دالمات ، ماروزوا ، قارپوشین ، لاجپرنی بور (شادرین ایله قامیشلوف اویازلری) دیگان اوللرنی یاندروب بیسر ، آشوقا ، کلوجوققه ، دوپاس (شادرین اویازی) هم بولارغه باشقه اوللرنی تالانلر . ۱۷۳۷ یلده چیبار کول ، آقولوسکی کریوستلری کیلمه ک آیز طرفندن آونغانلر . اورال بوینده غی صوغشولر باشقردلر ایچون فایده لی بولسه ده ، شول یلدوق اوقا گوبرناسنده رومانسف قومانداسنده بولغان عسکر ، باشقرد اوللرن ، یارطسندن کوبن ، تالاب بتکان .

شول یلنک فیورالنده کیلمه ک آیز ایله یوسف نی صوگره آقایی طوتوب آغانلر . حکومتک بو تدبیرلری ده باشقردلرنی طنجلاندرماغان .

۱۷۴۰ یلده حکومت ایچون بیک قورقنچلی اختلال چقان . اختلال باشلغی مهدی قل ، عسکر ایله صوغشوب کرب اشلر

(اجتماعی)

زکات و آندن فائده لانو

بز، معارف عمومی که اهمیت بیره، مز، اوقونک کیره کلگنی انکار ایتیمیز، فقیرلک و خیرچیلکنی یاراتیمیز، یالقاولقنی ده بتره سمز کیله. آلائی بولغاچ مکتبلر آچوب نی ایچون ملت و وطنغه فائده لی آدملر یتشدریمیز؟ نیچون هنر مکتبلری آچوب فقیر و یتیم بالارنی هنر که اوگره توب آرننگ معیشت و استقباللرن تأمین ایتیمیز؟ اورامده خیر و صدقه صورانوب یورور که مجبور بولغان آیاق صاقالی و هیچ اشکه یاراماغان قارتلرنی، بوکره یوب تمام حالسزله نوب بتکن قارچقلرنی عاجزلر یورطی آچوب نی ایچون تربیه ایتیمیز؟ بو اشلر بز که فرض توکلمی نلله؟ یا ایسه بز بو اشلرنی تله میزمی؟ یا ایسه تله بده اشلهر که ایرنه زمی! یا ایسه بو اشلرنی اشله و آدملرنگ قوت واققدارلری خارچنده می؟ توکل برسی ده توکل. لکن بو اشلرنی میدانغه چقارو آچغه توقف ایته.

مونه بو ایندی بزده یوق. شونک ایچون ده بز بو اشلرنی باشلی آلمیمز، باشلا ساقده طاشلارغه مجبور بولامز. (بزده آچغه یوق دیگن سوزمدن بتولنه یوق معناسی آکلاشلماسون. الحمدلله تاتارلرده بایلرده کوب، آچغه ده بایناق بار. لکن یوغاریده گی اشلرنی باشلار ایچون آیرلغان بر صوما بر واردات یوق).

مین اوز اوزیمه شوشی مسئله نی نیچکنکه بولسه ده چیشره که، مکتبلر، هنر خانه لر آچوب، عاجزلر ایچون آچغه تابو خیاللری ایله جنله ننگن وقتده «شورا» نك بو یل چققان برنجی عددنده ذا کر افندی آیوخائف طرفندن «اسلام ایرادلری و زکات» سرلوحه سی ایله بر مقاله یازدی. مین بو مقاله نی قات قات اوقودم و اوقوب بتروم ایله «طابدم، طابدم» دیب اوز اوزیمه قووانه و بالار کبک شادلانا باشلام و ذهنمی بو یولغه طوتار ایچون کیره ک بولغان آچغه نی نیچکنکه بولسه ده مسلمانلرنگ بیک کوب و مهم وارداتلری بولغان زکاتدن استعمال ایتو مسئله سی اشغال ایتدی. زکاتدن نیچک فائده لانو یولینی یازماسدن اول بعض بر شبهه لرنی بترو ایچون زکات حقنده بر ایکی سوز یازوب کیره که اوزمده بر مجبوریت حس ایتیم (بو سوزمدن ذا کر افندی آیوخائف طرفندن نالوغلرنگ زکاتدن کیتووی حقنده قوزغاتلغان مسئله نی تقویه یا ایسه ردیه یازیله ایکن دیب اوایلانماسون. نالوغلر زکاتدن

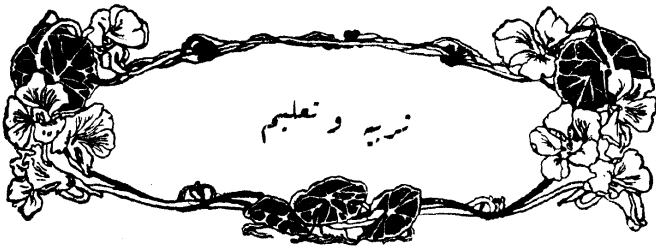
کته دیگن فکرایله مینم آرام بایناق یراق بولغانغه کوره مین بو مسئله نی حل ایتونی علماً اوستینه یوکه توب قالدرام. مین مونده زکات نرسه، کملر که و نیچک بیرلووی حقنده بر ایکی گنه سوز یازامده اوزمنگ توب مقصودیمه شوندن بر نتیجه چقارماچی بولام).

زکات - مسلمانلرنگ اوز ماللرندن بر کیسه ک آیروب فقیر و بیچاره مسلمانلرغه بیرلو ایچون شرع شریف قوشقان بر فرضدر. زکات بیررگه کوچی بیتارلک آدملر بیک کوب بولو اعتباری ایله بیک اهمیتی بر اش ایکنه نلیگی کون کبک ظاهر در. دین اسلام، آخرتده سعادتکه یتشدره طورغان ایزگو و یاخشی عمللرنی بیان و کورستدیک کی انساننگ دینا ده بختلی و مسعود بولوونی تلی و یوللرنی کورسته در. منه شونک ایچون ده بایاردن ماللرنگ زکاتی آلتوب فقیرلرگه بیلگوله نووی، فقیر مسلمانلرنگ فقیرلکلری، چاره سزقلری یوزندن طامافلرنی طویدرو ایچون ناچار یوللرغه کره ولرنه، اورلاما ولرنه و الحاصل هر توری جایتلرنی قیلودن طیو و صاقلو ایچون بر یول بر قورال بولووی شبهه سزدر، فقیرلک، آچلق، یوقلق سیندن اورلا شرغه اوگره نوب قانون نك حکملرنی آیاق آستینه آغان کشیلرنگ کوبسی شوشی توبه ن صنفدن بولدیغی معلومدر.

اسلام قوشقان زکاتی، مسلمانلر حق ایله چنلاب اشله سلر مونک کبک قورقچ و یمان اشلرگه یول قالما ونده شبهه یوقدر. اگرده زکات تیوشلی کشیلرندن آلتوب تیوشلی اورنلرینه صرف ایتسه، طوتولسه ایدی، بو کونگی اسلام و تاتار ملتی دینانک ائ بختلی، ائ آده غی امتلرندن سانالور ایدی. لکن زکات بایدن آلتاچ فقیرنگ اوزینوک بیرلمه سکه تیوش. چونکه بو حالده فقیرلرنی یالغاولقغه اوگره توب، آرننگ معیشت و کون کورولرینی ایکنچی کشیلرنگ موینلرینه یوکه ننگن بولورمز.

منه شوندی حالدن صاقلانو ایچون، جینالغان زکاتی، فقیرلر نك معیشتلرنی اوزلرنگ قول کوچلری ایله طا بولرینه بیکلک و سبب بولا تورغان واسطه لرنک میدانغه کیلونه صرف ایتهرگه کیره ک. بولای اشله و شرع شریفکه منافی توکلدر. چونکه «دین» نك زکاتی فرض قیلووندن توب مقصدی نیچکنکه بولسه ده فقیرلکنی، یالقاولقنی، اورلا شونی بترودر. بوده تعلیم و تربیه، هنر اوگره نمک ایله گنه بولادر. قسقه چه غنه ایتکانده زکات، فقیرلکنی بتره تورغان بر هنر اوگره تمک یا ایسه تعلیم و تربیه کورر ایچون طوتلغان آچغه بولورغه کیره ک. زکات حقنده سوزم بتدی. ایندی توب مقصودقه کیلیک.

الحمدلله بو کونگی کونده بایناق شهرلرده زور زورغنه جمعیتلر مز بار. بو جمعیتلر بعض وقتلرده یاخشوق زور و مهم

مکتبلر ده گئی تعلیم و تدریس گه بر نظر

موندن ۱۵-۲۰ یلر نلک هر بیرده مکتبلر مز ترتیبسز، بچراق بولووی اوستینه بناسی جهندنده غایت درجه ناچار بولالر ایدی. اول وقتلر ده اصول تعلیم و تدریس جهتری ده اصولسز بارا ایدی. اگرده مکتبلر مزنگ شوشی ۱۵-۲۰ یل الک کیچرگان ماضینه ایلهنوب قاراساق شول ۱۵-۲۰ یل اچنده حسابسز زور اوز گارشلر یاصاغانون کوره مز. لکن بو اوز گارشلر کوب اورنده غی مکتبلر ده. فقط مکتبننگ بناسی، اسبابی و پروگرام جهتنده ننگنه بولوب اصول تعلیم ده بولغان اوز گارشلر ده فقط اصول صوتیه قبول ایتوب درسنی یومی یاصاودنغه عبارت بولوب چیغادر. اما مکتبننگ ایچکی روحندن بولغان تعلیم و تدریسی جهتری همانده ایسکی حاللردن گنه عبارت بولوب تابولادر.

مثلا نلککی اعلال ترکیب یادلاولر اورنینه حاضرگی علم حال، تاریخ و جغرافیا یادلاولر باره ترتیبیره ک دیگان مکتبلر مزنگ هر برسند: اوز ادبیاتمز، آنک صرف و نحووی، ادبیات عربیه، تاریخ اسلام، ملی تاریخ، جغرافیا، حساب، علم اشیا، هندسه، انشا، شعر، رسم کبک فائده لی فلرننگ هر برسی اوقوتولالر. اما شوشیلرنی اوقوده هر برسند حفظ، تکرار، کتابده کور گازلگان سوالر گه جواب کبک جزئی نرسه لر گنه آله توتولادر. آکلاو، تطبیقات و تبعات کبک مقصود اصلی بولغان نرسه لر گه اعتبار ایتلمی. شول سببلی شوشی فلرنی مکتبده آروغنه بلوب چققان شاگرد- لرمزده اوز باشلری بله بر نرسه اشله و، فکر و ملاحظه کبک عالی صفتلردن محروم بولوب چیقلار.

مثلا بزده شعر اوقولر ۲۰ لهب شاگردنگ بر گه یادلاب بر آوزدن جبرلاوندنغه عبارت بولادر. شاگرد گه بر شعرنی بیر گانتنگ سوکنده، بو شعرنی کم یازغان، نی حقنده یازغان، مونی یازوده شاعرنگ مقصودی نی، بو شعرده نیلر حقنده سوز بار، موندن شاگرد اوزی نی آکلی وینیدی فکر حاصل ایته. مونه شوشی توغروده شاگردلر گه سوال بیروب شاگردلرنگ اوز باشین اشله تو هم شعرلر ده بولغان معنوی لذت، فصاحت و بلاغت کبکلرینه اعتبار ایتدرتوب شاگردنگ اوزنده شوشندی معنالی بر جمله ترتیب ایتوگه تکلیف قیلو کبی نرسه لر قوللانولی.

روللر ده اوینیلر. بایلر مزنگ کوبردک قسمی شوشی جمعیتلر گه اعضا بولوب یازغانلر، خصوصی عمومی مجلسلرینه دوام ایتوب مادتا معنا یاردم ده ایتلر. منه بو جمعیتلر اوزلرنگ مقتدر، علوم ماده و معنویه دن خبرلی اعضا لردن جمعیت اعضا لرینه و باشقه کشیلر گه زکات حقنده «لیکسیه» لر اوقورغه. زکات نرسه؟ نیچک و کملر گه بیرلور گه تیوشلی؟ طوغریدن طوغری فقیرلر گه بیرلر گه نده، اوله شلر گه نده منه شوشندی نتیجه لر (فقیرلک، یالقاولق، اورلاشو) جفا، اگر جمعیتلر گه بیرلر گه نده منه شوشندی نتیجه لر جفا یعنی مکتبلر آچلوب علوم و معارف ننگ انتشارینه سبب بولا، نادانلق به. هنر خانلر آچلوب فقیر و یتیم بالارغه هنر اوگره تلوب آلرنگ استقباللری تأمین ایتلوب معیشت ده دوام ایتدیر گه یوللر حاضرلانا، طاماق ایچون اورلاشو به. پریوتلر آچلوب قارتلر تربیه ایتله، خیر و صدقه صورانوونه دیب عقلی و نقلی دلیللر اثبات ایتوب خالقنک فکر و ذهنینه، طامرینه اورناشدره، زکاتنک جمعیتلر گه بیلووی شرع شریفک منافی توکلگینه قناعت حاصل ایتدروب بو فکرنی بایلرغه قبول ایتدیرتر گه کیره ک.

تاتار خلقی عقللی و اوتکون، اوز فائده سن اوزی بلوچن بر خلق بولغانه کوره- بو یولده آرمیچه، طالیدچه، یالقاولاغیچه طرشلسه دین و شریعت اسلامیه گه خلاف بولماغان بواشنی قبول ایتولرینه شبهه یوق. خلقده بو فکر اورنلاشوب، زکاتلر جمعیتلر گه حیله باشلاغاند- نصولک جمعیتده بر شبعه آچلوب یا ایسه بر کامیسیه تشکیل ایتلوب (بوشبعه یا ایسه کامیسیه بیت المال و خزینه فرض ایتلوب) مکتبلر، هنر خانلر، پریوتلر آچو اشی بو کاهسیه گه طابشرلوب، کامیسیه ده اشک باشلاسه ایدی مسئله حل ایتلور ایدی. بو مسئله شوشی صورتده حل ایتلگن وقتده ملا و مؤذنلرنگ معیتلری، کون کوروشلری تأمین ایتلو برنجی شرطلردندر. شا کر صدیقف.

شعر:

ئه لده کوز آلدنده .

چیتدی آرتدن یار بلهن شب قارا کوزلی ماتور،
بز قاریز اولده بیت طانور ایچون کوز اویناتور.
بز حیله بز بیت آلارده چیلدره لر آتلارن،
اونوتا آلمیم شول قارا کوزنگ ماطور کوز آتلارن.
نرسه اوتولغاندر آتلارنی قوچر بوردی کیری،
ئه لده کوز آلدنده شول کولگان و جلمایغان جیری .
نرسه حکمت، نیندی سر قوزغالدی کوکره کار تیه
بز سحرلاندق بو جیر فرشته سن کورمک بله .
ک . باتییی .

تل و ادبیات اوقو اصولری

ابتدائی مکتبہ ایچونہ صرف - نحو درسللمری نیچک

ترتیب اینلورکه نیستی - بو حقدہ مسئلہنی آچق آ کلاو ہم بوگا قطعی جواب بیرو ایچون ایگ ٹلک تل و آنک قاعدہ لرن، قانونلرن اوقودہ غی یوللر بلن بر قدر تانشوب اوتو لازم.

تل و آنک قاعدہ لرن اوقودہ ایکی توری یول بار:

(۱) یالغزدن اویوشقه - بسیطدن مرکبک - کوچو یولی (Синтетическій методъ)

(۲) اویوشدن یالغزغه - مرکبدن بسیطقه - کوچو یولی (Аналитическій методъ)

یالغزدن اویوشقه کوچو یولی شوندن عبارت: بو یول بلن بارغانده اول اوک آیرم سوزلر (کلهلر) نی تیکشرو باشلانا. آیرم سوزلرنک بتون بوللمری - اقسامی -، درجه لری و آیرم حاللرنده گی خصوصیتلری هم وظیفه لری اول تفتیش قیلنوب، - اوتہ . ٹلک شول حقدہ غی قاعدہ لر اوقولا. ئہ سوزلرنی بر ہیئت اچینہ جملہ شکلینہ آلوب ده، آنلرنک شول وقتدہ غی حاللرن، وظیفه لرن، قانونلرن تیکشرو سوکھے قالدرلا .

قسقه سی: بو یول بلن بارغانده ٹلک تلنک صرفینہ آرتق اہمیت بیرلہ، صرف آلدن یورتلہ. نحو ایکنچی درجہ ده قالدرلا؛ اول تیک صرفہ تاغلوب یوری و صرفدن صولک اوقولا. ایکنچی توری ئہ یتہ سہک، بو یول بلن بارودہ صرف برنجی باصقج، نحو ایسہ ایکنچی باصقج ایتلوب یورتلہ. دیمک بو یول، توبہ نندن یوغارینغہ، یا کہ تارقاودن اویوشقه کوچو یولی بولا.

ایندی اویوشدن یالغزغه کوچو یولینہ کیسہک، بو، اولگینک بتونلہی کیرینسچہ. بو یول بلن کیلگہ نده ایگ ٹلک تلنک جانلی و بتون وجودن تیکشرو باشلانا. اول اوک تلنک ہیئت مجموعہ سی یعنی جملہ لر قارالا؛ شونلرنک قورولوشی تفتیش ایتلہ. سوزلر جملہ نلک بر اعضاسی بولو نقطہ نظرندن تیکشرلہ؛ شول حقدہ غی قاعدہ و قانونلر باشقہ لرندن ٹلک بیان قیلنا. اما تلنک روحسز تارقا و کیسہکار، آیرم سوزلرنی اوزلرنک بتون خصوصی حاللری، خصوصی وظیفہ لری ایلہ تیکشرو، آنک جانلی وجودن تیکشرو گانده شوگا تاغلوب یورتلہ.

حاصل سوزلرنی بر ہیئت، جانلی بر وجود اچینہ آلوب ده، آنلرنک عمومی خدمتتی برگہ اوتہ و ایچون بر برسی ایلہ جینالغان و اویوشقان چاقده غی حاللرن، بر برسینہ بہ یلہ نشلرن و شول چاقده غی اجتماعی وظیفہ لرن تفتیش قیلو اویوشدن یالغزغه کوچو یولی بلن بارغانده باشقہ سندن آلدہ توتولا. شول حالده بو سوکھی

باشقہ درس لردہ ده شولایوق تطبیقات و تتبعات اصولی برده قوللانولمی دیہرلک. ایندی جغرافیا درس لرنہ کیسہک آندہ ده کتابدن چیتکہ چغوب جغرافیا درس لرنندن بر آز معلومات بیرلہ سہ کتابنک ایچندہ بولغانغہ معلومات جغرافیا درس لرنہ کافی بولوب یتا آلمی. چونکہ جغرافیا اوقودن مقصود و غایہ: بیر یوزندہ بولغان طبیعت، صناعت حیوانات و انسانلرنک هر برسینک فی الجملة احوال تاریخینہ مطلع بولوب و هر برسین جانلی ایتوب آ کلاو ہم بتون بیر یوزندہ بولغان مملکت انسانلرنی بر عائله نلک کشیسی کبک ایتوب نانودر. مثلاً تورکار، عربلر، روسلر، فینلر، قپایلر، یاپونلر، فرانسوزلر، نیمسلر الحاصل نیندی مملکت و نیندی خلق توغروسندہ اوقولا ایکان، شول مملکت و آنک خلقینک اوتکانده گی حاللری بلن حاضرگی حاللری، علم معارف و مدنیتدہ یوللری و درجه لری، عرف و عادتلری، تجارت، صناعت، زراعت کبک اقتصاد میداتدہ غی مهم اورنلری توغروسندہ بر آز آنلر بلن تانشوب اوز حاللرنی آنلرغہ قیاس ایتوب بر بلم حاصل ایتہ آور. مونه جغرافیا اوقوغانده اقل شوشی نرسہ لر مقصود توتلوغہ، آز بولسہ ده شوشی توغروسندہ بر آز بلم حاصل ایتہ آلو مقصود توتلوغہ تیوش .

ایندی درس لک جغرافیا کتابلرنک اوزلرننگنہ اوقوتقاندہ ییلگولی قناعت حاصل ایتہرلک بر معلومات طوبلاب بولمی. مونه شونک ایچون ده معلملرگہ چیتدن کوب نرسہ لر نزلہرگہ توغری کیلہ. شوشی کیمچیلکینی بر آز قابلاور ایچون جغرافیا درس لرنی اوقوتقاندہ شاگردلرنی هر مملکت خلقی و آنلرنک احوال روحیہ سی بلہ بر آز تانشدرو ایچون جغرافیا بلن برگہ «نشریات کریمی» اسملی اثرلرنی اوقوتا بارو موافق بولور ایدی. اگرده جغرافیادہ گی هر مملکت و خلق توغروسندہ اوقوغانده، شول توغروسندہ غی «نشریات کریمی» لردہ اوقولا بارلسہ، شیکسز جغرافیا اوقونک فائده سی آرتاچقدر.

یک کوب معلملردن اصول تعلیم ده قوللانغان یوللرمز نلک و درس کتابلرمز نلک کیمچیلگی توغروسندہ زارلانغان سوزلرنی ایشتکانم بار. آرامزدن اصول تعلیم نی یاخشی آ کلاب درس کتابلری یازوجی «پیداغوغ» لر بیتشکانچی معلم لرمز گہ ممکن قدری اجتهاد بلن قولده بار کتابلردن فائده لانه تورو یاخشی بولور ایدی.

حاجی احمد امیروف

یول، یوغاریدن توبه ننگه، یا که اویوشدن و مرکردن تارماقلرغه تابا کیتودن عبارتدر. ناغن آجغراق ئه تیسسهك، بو یول بلهن اوقوده ایک تلتك تلتنگ نحوندن باشلانا؛ تلتك بیگرهك نحوینه اهمیت بیرلوب اول آلدن یورتله. صرف جهتی ایسه، نحوگه یالغانوب آنك تارماقلری کبی، آنك آرتندن تیکشرله بارلا. یعنی، بونده صرف نحوگه تاغلوب و اییهروب یوررگه نییش بولوب قالا.

ایسرائی تعلیم اویره لرلیکی ایکی بولنك فیوسن

نونارغه کیرهك - ابتدائی تعلیم ایچون اویوشدن یالغزغه کوچو یولی فایدهلی. یالغزدن اویوشقه کوچو یولی ایسه ابتدائی مکتبلرده تطبیق ایتله تورغان یول توگل. اوشبو سببلر ایچون:

(آ) اول یول فیررهك هم علمیرهك. شونلقدن ابتدائی مکتبلر ایچون آور. اول اورتا و عالی مکتبلرده گنه مقبول بولورغه ممکن. (ب) بو یول بلهن اوقو هم شوکا قاراب ترتیب ایتلگان درساکلرنی قوللانو ابتدائی تعلیمك، ابتدائی مکتبلرنك مقصود و غایه لرینه موافق توگل هم آنی وقتده صیدرمی. چونکه ابتدائی تعلیم و ابتدائی مکتبلرنك مقصودلری فقط هر فندن ایک کیرهك هم ایک قسقه و حیناق (مجمل) معلوماتی غنه بیروب چغارودر. ناغن یتکر برهك ئه تیسسهك، ابتدائی مکتبلرنك غایه سی بالارغه هر فننگ تیک جیلگندن گنه آوز ایتدروب، شونلرغه بالارنك هوس و آرزولرن قوزغاتو؛ هر فنی سویدررلك قدر سرمایه یغنه آنلرنك قوللرینه توتدروب و باشلرنده تامر جه پدروب چغارودن عبارتدر. (ج) بو یول تعلیم قاعده لرینك «یکلدن آورغه، یاقندن یراققه، یا که معلومدن مجهولگه» دیگان اصل ماده سینه طوغری کیلمی. چونکه بالار ایچون ایک یکل و تیز آگلایشلی بولغان نهرسه تاوشلر، حرقلر، ایچکلر، ایرم سوزلر، آنلرنك بولملری، اصللری هم یالغولری توگل بلکه تلتك جانلی وجودی (Живая рѣчь) در. آنلرنك دقلرن اوزلرینه تیزرهك جلب ایتوچی ده شول اوق تلتك جانلی گوده سی و بتون کونچه کورنشی بولا.

(د) عملی نتیجه سی تیز سیزلمه گان یا که تورمشنده. معامله سنده اوزینه عملی بر مجبوریت آچق کورلمه گان هر نهرسه که بالا صالغن قاری. آنی اویره نوگه کوکل قویمی. آندن روح ده، تمده، قزقده تابا آلمی. آندی نهرسه نی کوچلهب اویره تو حقی بالانی اول نهرسه دن بتوله ی بیزدرب قویارغده بیک ممکن. یالغزدن اویوشقه کوچو یولی بلهن اوقو، بالا ایچون ناق شولایدن. چونکه بو یول بلهن بارلغانده بالار بیک کوب و قتلرغه قدر (نحو اوقولا باشلاغانچی) تلتك قاعده لرن اوقودن عملی فایده کوره آودن محروم تورالر. همان صالغن نظریه لر بله ننگه اواره بولالر.

(ب) بونده معلومدن مجهولگه یا که یکلدن آورغه تابا بارلا. (ج) هر قایومز اوزیمزنی باشقهرغه آکلانو اوچون تارقاو سوزلردن بیگرهك اویوش سوزلرگه. جمله لرگه محتاج بولامز. هر مینوتده و هر ساعتده شول احتیاج، شول عملی مجبوریت بزرگه اوزن آچق کورسه ته بارا.

اویوشدن یالغزغه کوچو یولی منه شول زور و عملی احتیاجنی اوتو و چاره سینه ایک تلتك توتونا. تیک فنی و علمی جهتدننگنه اهمیتلری بولغان، تورمشنده و معامله ده عملی کیره کبری بولغان قاعده و قانونلرنی ایکنجی درجه ده یورته یا که چیتکه آوب قویوب تورا. دیعك، بو یول بلهن اوقوده بالار تل و آنك قاعده لرن اوقودن کیله چك نتیجه لرنی باشدن اوق عملی ره وشده آچق کوره بارالر. (ر) بو یول بلهن بارو یعنی اول اوک تلتك نحون اوقودن باشلاو آرقاسنده بالار، اوزلری سیزدرمه سدن تلگه و آنك قاعده، قانونلرینه جانلی بر نهرسه کبی ایتوب اهمیت بلهن قارواغه اوزلرن مجبور کوره چکلر. آنلرنك اساسسز یا که چرك و یاصام بر نهرسه گنه توگل بلکه تلتك اوزینك اچنده طبیعی بولاراق یه شروب یاتقان خزینهلر بولغانن آچق آکلی باراچقلر. شول جهتدن بو یول، بالاغه اوزلگندن اش کوروگه، آکا اوز باشن اشله توگه حاصل تل حقتده اوزلگندن ایرکنجه ازله نوگه تمام ایرك قویا. هم بو سایه ده هر بر درس بر برسی ایله یاخشی به یله نه آلا، نق بر سلسله تشکیل ایتوب بالارنك باشنده جن معناسی ایاه آگلایشلوب، اوزینك طبیعی ترتیبی ایاه جینالا بارادر. قسقه سی: بو یول بلهن باروده تعلیم قاعده سینك «شاگرد اوزینك اوقی تورغان نهرسه سن کوچله نوب توگل، کامل درد بلهن تلهب، آکا قزغوب و تمام بیرلوب اوقوسون» دیگان اساسی ماده سینه کیره گنچه بوی صونولغان بولا. هم عملیات بلهن نظریه، فن بلهن تورمش ایکیسی بر برسینه نق باغلانغان بولا.

منه شول سببلر ایچونده اویوشدن یالغزغه کوچو یولی بلهن بارلغانده تل و آنك قاعده لرن اوقو بالارغه قزقلی ده، دردلی ده، سویوکلی لذتلی ده بولا. شونك آرقاسنده تل و آنك قانونلرن اوقورغه باشلانغان ساعتلردن اوک ملی تلگه آنلرنك

مراسله و مخابره

هوقسره . «فزيرلر دنياسى» اسملى رساله ده ، تاريخ خصوصنده خاتون قز عالمندن مفصلراق معلومات آو ايچون «تاريخ ابن خلكان» نى مطالعه قيلورغه توصيه ايتهدر . اسلام عالمنده كيلوب كيتكان مشهور خاتونلر حقنده شوشى كتاب مفصل روشده بحث ايتهدرمى ؟ ياكه آندنده مفصلراق ايتوب سويلى طورغان باشقه اثرلر بارمى ؟ اكرده ابن خلكان بو بابده باشقه لردن امتيازلى بولسه آنى قايسى يردن وقايسى كتايچيدن آلدورغه ممكن بولادر . «شورا» ده بيك واق سؤالدرغه ده جواب بيرلهدر ديب قيلنغان اعتراض و پروتيستلرغه التفات ايتى مينم شوشى سؤالمغه قارشو «شورا» ده جواب يازلسون ايدى .

معلمه صالحه بنت عبدالحالق .

شورا مقصود ، خاتون قز لرننگ ترجمه حاللرى يازلغان اثر برله آشنا بولو بولسه ، ابن خلكان تاريخى بو طوغروده برنجى و امتيازلى اثر توكل . مونده خاتون قز ترجمه حاللرى بيك آز . بتونسى : بوران بنت الحسن ، ام على تقيه ، رابعة العدوته ، ام جعفر زبيده ، زينب بنت الشعرى ، سيدة سكينه ، شهيدة الكاتبة ، سيدة نفيسه بكك صاناولى ذاتلردن عبارت بولسه كيرهك . بوكتابده بتونسى ۸۴۶ كشى ترجمه حالى سويله نهدر . شونلر آراسنده يدى سيگر خاتون البته بيك آز . استيعاب ، اسد الغابه ، اصابه نك هر برنده خاتونلر ترجمه لرى كوب بولسه ده بارى صحابه خاتونلرغه سويله نهدر . خاتون وقز لر ترجمه حاللرى حقنده بو كونده اوچ كتاب بار . برى «الدر المنثور فى طبقات ربات الحدور» اسمنده بولوب ، عربچه در . يازوچيسى علم و فضل هم شعر و ادب برله مشهور خاتونلردن زينب فواز خانم (اوتكان يل مصرده وفات بولدى) بو كتاب ۱۳۱۲ هجرىده مصرده باصلدى . باريسى ۵۵۲ بيت بولوب ۴۵۷ خاتون ذكر قيلنه در . ايكنجيسى «مشاهير النساء» در . مؤلفى محمد ذهنى افندى (موندن بر ايكى يل مقدمه استانبولده وفات ايتدى) . هجرى برله ۱۲۹۴ - ۱۲۹۵ هجرى يللرده استانبولده باصلدى . ايكى جلدى ۸۰۰ بيت ، توركيچه . اوچونجيسى «مشهور خاتونلر» اسمنده در . ۱۹۰۴ هجرى يل «اورنبورغ» شهرنده باصلدى . توركى تلمده بولوب ۴۴۶ بيت .

◆◆

ويراواي . خواجه بهاء الدين حضرت لرى اوزينك مریدلرندن

آرتق هوسلرى قوزغالا ؛ برنجى درسدن اولك آنلر تلمنگ روحى ، قانولنرى و هر تورلى يه شرنلكلرى آلدنده اختيارسز تر چوگه باشلير . اوزلرن اوتو درجه سنده كوچلى بر درد بله ن تلى تفتيش و تحليلگه بيرلهر . اولندن باشلاب تا آخرينه قدر درس لرنگ لذتينه جوتولا و جومولا بارلر .

تل هم آنك قاعده لرن اوقتوده غى نه لگى ايكى يولنگ نتيجه و اهميتارى منه شول روشده .

ايندى بونلر بر كره آچق آ گلا شلغاندن صوك ، ابتدائى مکتبلر ايچون صرف - نحو درسلكلرى نيچك ترتيب ايتلورگه نيش ؟

سؤالينه قطعى جواب بيرو هم شول مسئله نى چيشو (حل قيلو) قين اش بولمسه كيرهك . بو ايندى يوقا ريده نه لگى ايكى يول حقنده غى بيانلر اوز اوزندن اولك چيشلدى ديمكدر .

حاضر اوزب نه يتورگه ممكندر كه ابتدائى مکتبلر ايچون ترتيب ايتله تورغان صرف - نحو درسلكلرى مطلقا اويوشدن يالغزغه كوچو يولى بله نكته (اول اولك تلمنگ نچونندن باشلاب) توزولورگه تيشلى . صرف - نحو درسلكلر مز شول وقته غنه ابتدائى مکتبلر مزده قوللانوغه ياراقلى درس كتايى بولا آلورلر . يوغيسه حاضرگى وقته ميدانده غى صرف - نحو درسلكلر مز كپى ترتيب ايتلسه لر ، جدى و حقيقى هيئت تعليمه لرمز ، آ گلى و اويو معلملر مز طرفندن اوزلرينه قيلناچق قاتى هجوملردن بر وقته ده امين بولا آلمايه چقلردر . تربيه و تعليم اصوللرينك صاغلام نيگرينه قورولو يولينه كرگان مکتبلر مز آنلرنگ همه سن اوزلرندن سورب چغاراچقلر و شولاي ايتوب آلارنى خور ايته چكلردر . قسقه سى : آندى درسلكلرنگ تلمزنگ صرف - نچون اوقتوغه قارشى بهيله نوچيلر ايچون قوتلى بر دليل ، نقلى بر تيانچ بولودن باشقه فايده لرى بولمايه چقدر .

معلم : عبدالرحمن سعدى . «يكاترينبورغ» .

شعر:

وجدانغه!

قويچى بورچولما عزيز وجدان قينالما يوق اوچون
اي مقدس كوچ! ايزله ، شول توبه ن مخلوق اوچون .
اول توبه نلر بيت ياراتلغان ، توبه نلكلر اوچون ،
صرف ايتلسون اول توبه ن كوچلهر ، توبه ن كشيلا اوچون .
بارچه اوستونلكدن اوستون ، علويت شانك سينگ
نهيت يوغالمام! قربان اولسه م؛ شول على اشلر اوچون .
مصطفى ثابت .

مطبوع اثرلر

مبدأ الفرافة. عرب تلی اوکوره نوچی شاگردلر ایچون درس کتابیدر. برنجی و اوچوچی جزئری حاضرکنه باصلوب حقاقلر. ترتیبلی مکتبلر مزنگ هر برنده دیب ایتورلک روشده درس کتابی بولوب قبول ایتولگان. برنجی جزئینک اوج مرتبه طبعسی تمام بتوب دورتچی مرتبه باصلغان بو اثر حقنده اوزون سویلهرگه حاجت کورلمی. بو کونگه قدر مونی کوره آماغان معلملر بولسه آلدروب کورلر. و تجربه قیلوب قارارلر. هر بر مشهور کتاب مغازینلرنده بولسه کیرهک. مؤلفی، مقتدر معلملردن صنعت الله اقدی بیکبولات و ناشری ده «قازان» ده «معارف» کتبخانه سیدر.

♦♦

ساعت معلمی. ساعت توزه تو حقنده بر رساله بولوب مرتبی و ناشری امام عبدالصابر اورایوقدر، ۷۴ دانه رسمی بار. اوز مملکت مزده بو خصوصده یازلغان رساله رنگ اولگیسی بولسه کیرهک. شهرلرده اش تابا آلمی یورگان یاشلر، اورسکی او یازنده بر قریه ده امام بولوب طوروچی اوشبو ذاتدن عبرت آلسلر ضرر بولماز ایدی. بوچتهسی ایله برلکده حقی ۸۱ تین هر بر مشهور کتابچیلرده بولسه کیرهک.

♦♦

عفت طوناسی شعرلری. عفت طوتاش شعرلری حیوانلار بر رساله بولوب «مسکاو» ده برادران قارامیشلار طرفندن نشر ایتولدی. اوستینه قولغان بهاسی بوچتهسی برله ۴۹ تین.

♦♦

مشورت کابیناری. ۱۳۳۴-۱۹۱۶ نچی یلغه خالصانوب منهج الدین یوسف قدرمتی طرفندن ترتیب و نشر قیلغان کالینداردر. عادتده کالیندارلرده بولا طورغان معلوماتلر بار. رسملری کوب. بهاسی ۳۰ تین. هر بر مشهور کتابچیلرده ساتلسه کیرهک.

♦♦

اورنبورغ ولایتینده کی مکتبلر. مندرجهسی اوشبودر: سوز باشی. سؤال نامه. ولایتده کی مکتبلر. مکتب پروغراماسینک لایحهسی. اورنبورغ ولایت زیمستواسی طرفندن ۳۸ یتده نشر ایتولگان اهمیتی بر اثر.

یتمش کشی حقنده اجماخ برله شهادت بردی دیلر. بز بر مجلسده شوشی حقده بر آرشبه ایتکان ایدک و: «رسول الله دن باشقه کشیلرنگ جنت برله سوینج بیررگه حقلری بار میکان؟» دیگان ایدک، مجلسده بولغان مریدلر و بعض بر ملالر: «سین کافر، دهری» دیب اوزمنی شلته ایتدیلر. واقعهده خواجهنگ شولای شهادت بیرووی درستمی؟ درست بولسه آنده شوندی حق بارمی؟ بولسه شبهه قیلووم سببلی ایندی کافر ودهری بولدمی؟ اوشبو حقده «شورا» ده جواب یازلسون ایدی.

حسام الدین صدرالدین .

شورا: سزنگ اورنده شعبی بولغان بولسه ایدی «سین کافر، سین دهری» دیگانلرندن صوگ: «یا گلش ایتدم، خواجه بهاء الدین یدیوز کشینی اوجماخلق قیلدی، اوجماختک ایشگینی آچوب هر برینی کوزدن کرتوب بیاردی» دیب آند ایتکان بولور ایدی.

بو طوغروده سزگه بره طورغان جوابمز اوشبو: شارع طرفندن خبر بولماغان وقتده، پیغمبرلردن باشقلرنی تعیین برله «فلان کشی (یاکه بو کشی) جنتده یاکه تموغده دیب شهادت بیررگه اسلام شریعتینک مساعدهسی یوق. چونکه بو، الله تعالی دن باشقهغه همده الله تعالی وحی برله بلدرمگانه معلوم بولا طورغان اش توگل. کشیلرنگ کولکلرنده بولغان نرسهلرنی بلورگه یول یوق. رسول الله طرفندن جنت برله سوینج بیرلگان صحابهلر بارلغینی اعتمادلی محدثلرنگ بعضیلری روایت ایتلر کتب ستهنگده بعضیلرنده بار. لکن بو روایتلر ظن مرتبهسندن اوتمیلر. شونک ایچون عشره مبشره و سوینج بیرلگان باشقه صحابهلرنگ (خاتونلرده شول جملهده) جنتده بولولرنی شول حدیثلرگه کوره ظن و امید قیلورغه ممکن. اما شهادت بیرو و اعتقاد قیلو درجهسینه یتمازگه تیوشلی. سلامتک شوننده در. بو طوغروده کلام اهلالرینک «ونشهد بالجنة...» دیگان سوزلری «غلو» در. عموما مؤمنلر حقنده کیرهک خصوصی دلیل بولسون وکیرهک بولماسون جنتده بولولرینی ظن و امید ایتونی سلف عالملری درست کورهلر. اما وحی برله مشرف بولماغان کشیلرنگ بره وگه جنت برله شهادت بیرولری جزاف و شریعت برله نهی ایتوله طورغان حرام اشدر. خواجه بهاء الدین آندی بر اشنی اشله مگان بولسه کیرهک. شیخلر وایشانلر حقنده بولغان خبرلر ییک مبالغهلی وکوبسی یالغان بولادر.

اشعار:

یاقتی یول.

باشن، داول، تیرهن دیکگر اوبقونی،
 طاشو، طوفان بیگوک قورقنچ توگل؛
 تیک باصماسون امیدسزک دولقونی،
 روح سونمه سون یاقروب طورسون کوگل.

بلهم دوستم قایغوراسک کویهسک
 اوتکانده گی آلتون زمانلر ایچون؛
 جبر ایتلر یاتلر سیگا، گویا سین
 یتیم بالا، جلیسک اوزله اجک.

نرسه صوگ سین؟ جفا، محنت، جبرلر
 سینی روحلاندر، نغوتا، آجامی؟
 آچی زقوم، قارا آغو زهرلر
 کوگل، روح جوهر گنی یالترتامی؟

ئلله اینزه، یومشی، بته، سونهسک؟
 ئلله نفی روحک، اوزک اوسهسک؟
 ئلله آدا قارا گھولق کورهسک؟
 ئلله نورلی قویاش کوروب کولهسک؟

باق عزیزم! یوغاری کوک یوزنده
 بر فرشته اوچا نور دیکگزنده؛

جرلی آقرن بر لطیف جر ماقتی اول

کوچلی روحنی، کورسه ته هم یاقتی یول.
 ش. ک.

عمر خیام رباعیاتدن

نا کرده گناه در جهان کیست بگو؟!
 آن کس که گنه نکر دچون زیست بگو؟!
 من بد کنم و تو بد مکافات دهی،
 بس فرق میان من و تو چیست بگو؟!
 ترجمه سی:

گناهنی قیلماغان کم بار بو دنیا ده شونی نه یتچی؟!
 گناهنی برده قیلمیچی کشی نیچک طورر ایتچی؟!
 گناهنی سین قیلوبده سین جزا بیرسهک، گناه ایچون،
 ایکمزنک آرمزده فرق نیدر؟ شونی نه یتچی!..

س. م.

منوعه

یاسن وفتنره. آلتون و کموش، تیمر و چینقو (تسینکو)
 باقر و قورغاش کبک معدنلر، بیوک آچاج هم منارهلر یاشین نی
 تارتقانلری ایچون یاشین وقتلرنده بو نرسه لرگه یاقین طورمازغه
 کیرهک. مگرده بیوک بولسه ده نارات آچاچینگ ضرری یوق.
 یاشین وقتنده باشغه یفاک یاولق به یلهب طورو فائده لیدر.

علم بولنره غنی هانولنر. انگلتره ده بولغان «اوکسمورد»
 جامعه سی برله آمریقا ده غنی «فلادلفیا» جامعه سی ایکسی برلکده
 سیبیریانی تفتیش قیلور ایچون بر گروه خاتونلر ییاردیلر. مونلر
 آراسنده هر توری علملرده متخصص خاتونلر بار ایدی. مونلر
 ۱۹۱۳ نچی یل آخرنده «وارشاو» دن کیتوب سیبیریاده
 «کراسنویار» شهرینه باردیلر. شوندن «نسی» یلغه سی بویلاب
 یوقاری مندیله و شول اورنلرده «ساموید» قوملرینگ حاللرینی
 تیکشردیلر. و «طنجوس» اسملی قوم آراسنده کوب وقت
 طوردیلر. شوندن صوگ تاتارلر آراسنده یوردیلر. بیک کوب کیوملر،
 قوراللر، یورت و زینت اسبابلری جیوب اوشبو هیئت بو کونلرده
 «لوندون» غه قایتوب کردی. صوغش بئسکاتدن صوگ آمریقا
 و آوروپاده ویستاقه لر یصاب شوشی اسبابلرینی کورسه ته چکلر،
 ساموید، طنجوس و تاتار قبیله لری حقنده لیکسیه لر اوقویاچقلردر.
 «المقططف».

بکر منچی عصر صوغشلری. بز حاضرنده میلادی
 برله یکرمنچی عصرنگ ۱۶ نچی یلنده من. شوشی ۱۶ یل ایچنده
 بیک الوغ آلتی صوغش بولدی. برنجیسی آفریقا جنوبنده بویرلر
 برله انگلیزلر صوغشی (۱۸۹۹-۱۹۰۲ نچی یلرده). بوسوغشده
 ایکی طرفدن یوزمگ جان تلف بولدی و انگلتره حکومتی ایکوز
 میلیون آلتون مصرف طوتدی (بویرلرنگ مصرفلری معلوم توگل).
 ایکنجیسی آمریقا برله اسپانیا صوغشی (۱۸۹۹-۱۹۰۲ نچی
 یلرده). ایکی طرف طوقسان مگ میلیون آلتون مصرف طوتدیلر
 و ایکی یاقدن یوزمگ جان تلف بولدی. اوچونجیسی روسیه -
 یابونیا صوغشی. (۱۹۰۴-۱۹۰۵ نچی یلرده). بو صوغشده
 ایکی طرف دورتیوز ایلی میلیون مصرف طوتدیلر و اوچویز ایلی
 مگ جان تلف بولدی. دورتتجیسی ایتالیه - تورکیا صوغشی
 (۱۹۱۱-۱۹۱۲ نچی یلرده). بو صوغشده ایتالیا اوتوز میلیون
 آلتون مصرف طوتدی. بیسنجیسی بالقان - تورکیا صوغشی

هیچ نرسه توگل . انگلیزلر هر کون ایچون اوج میلون آلتون مصرف طوقانلغی روایت ایتوله (یلغه یدی میلون آلتون ارتق بولادر) .

اداره که مکتوبلر:

I

«شورا» نك ۱۵ نجی بلغی ۲۳ نجی صائنده «بیان حقیقت» اسملی مقاله نی یازوجی کاشغارلق داملا عبدالقادر حضرتله رینی ، «شورا» اداره سی «بخاراده» تحصیل قیغان آدم دیب یا گنشا . حاضرگی زمانده بخارادن آندی عالی ذاتلر چقمایوق قویسون . داملا عبدالقادر حضرتلرن «شورا» اداره سینک بورونغی طننچه مصر علماسندن دیب حسابلاومز درست . ۱۰ نجی یلدرده می (خاطرمدده قالمغان) داملا عبدالقادر حضرتلری مصدرن قایتوشلی بزم «آلماتا» غاده صوغلوب کیتوب ایدی . خطا بولماسه مصرده سیگز سنه تحصیل کورگن بر ذاتدر .

صایرجان شاکرجان آلماتا .

II

نارات آغاچندن، گوزل قزل «آلما» امید ایتو بر قاچانده بوله تورغان توگل . نارات همان قش و یاز . یم یاشل بولورده تورر دیمز . «شورا» ده شاه کمال افندی - مدنی هر بر حاجت ایچون شارع حکیمدن نیگز تابو کیرهك دبه رگه تلی . آیروبلانلر ایجاد قیلو اوچون شارعدن وقر آندن دلیللر ازلهب تورساق بیهوده باش آورتدورلغنه آرتاچق توگلمی صوگ؟ آنده بولمغان نرسه - لرنی ازلهب ماتاشقانچه اقل آنده بولغانلرنی حیاتمزه که موافقراق شکل که تارتورغه ، صوزارغه اجتهاد قینسه فائده لی بولور ایدی توگلمی؟ . . سز محرر اقتدیله اوقوچیلرنگ باشلرن تورلیچه واتاسز . نفس قر آنده خرافات یوق دیرکه تلیسزده خرافات ایله چوبهلوب بئکان ملتمننی تازارتورغه قوشه سز ، تورلی بویاولر ایله بویاب بزلرگه شونی تلقین قیله سز . ملتمننی صاقلار اوچون قر آنگه یابشرغه کیرهك ده آنی ده تیرزهك شکل که تارتورغه طرشونی یازو کیرهك ایدی؟

شیخ الدین دینقابوف .

III

«شورا» اداره سینه «تاریخ ادیانندن» ، «صالی مقاله سی مناسبتی ایله» اسملی مقاله لری ییارگان ایدم . علمی اهمیتلرینه کوره مونلر بصلورغه تیوشلیر ایدی . حالبوکه ایندی اوج نومیر «شورا»

(۱۹۱۲-۱۹۱۳ نجی یلدرده) . موندغی مصرف بیک کوب ، تلف بولوچیلرنگ حسابی ده اوچویوز اوتوز مکدن آرتوگل . اوشبو یش صوغشده تلف بولغان کشی حسابی میلوندن کیم بولماز . مصرف ایسه سیگز یوز میلوندن آرتوگل . ایگونلر ، سودالر ، صناعتلرگه بولغان ضررلر بو حساب غه کر میله .

بو کونگی صوغش ، آلتنجی صوغشدر . موند بولغان مصرفلر ، جان تلف بولوی اوتکان صوغشدرنگ مجموعسینه قیاس قیلنماز درجه ده زور بولاچقدر .

♦♦

آمریقادا عزتم و زورنال اوقوچیلر . آمریکا جمهو - ریتنده چیقما طورغان غزته و زورنالرنگ مشتریاری یکر می میلون مقدارنده در . یاگا چیقغان کتاب و رساله لرنی آلوب طوروچیلر اون آلتی میلون . یاگا چیقغان اثرلردن هیچ قالدیمی برر نسخه آلوب طوروچیلر یاروم میلون .

♦♦

برنک عمری . یر عنصرینی کیمیا قاعده لرینه بنا قیلوب تیکشروچی عالملر ، بو کون که قدر اوتکان عمرینگ مدتی یکر می میلون یلدن آرتقانلغینی دعوی ایتله .

♦♦

اوزونه عمرلی بولورغه بول . انگلیز عالملرندن بری اوزون عمرلی بولو ایچون اوج تورلی قاعده قویغان . اول قاعده لر شوشیار : ۱) طویوب بیتماز بورون آشودن طوقتاو . ۲) ایرته باتوب ایرته طورو . ۳) ایرلک خاتونلق معامله سنده افراط قیلودن صاقلانو واورتاچه غنه بولو .

♦♦

اوه یل مرشده صانارلی آلتونه . موندن قرق یش یل مقدم فرانسزلر برله گیرمانلر صوغشیلر بو صوغشده گیرمانلر غالب بولوب فرانسزلردن صوغش مصرفی توله تدیلر . مونگ مقداری یش میلیارد فراتی یا که ایکویز میلون آلتون ایدی . اگرده بو آلتون اوچلواکه صالتوب اوچلانسه ۱۵۹۷۶۲۰ (برمیلون آلتیوز مگ) کیلوگرام بولا . اگرده ۱۶۰ کیلوگرامنی تارتا آلا طورغان آتلرغه بو آلتون بولک ایتلوب توبه لسه اون مگ آت کیرهك بولور ایدی . شوشی اولورنی تزوب بولغه توشروب یبارسه لر اوزونلغی ۳۰ کیلومترکه صوزلور ایدی . اگرده شول آلتونی صانارغه بر کشی که قوشوب طوقتامازدن هر کون اون ساعت طوتاشدن صانارغه قوشه لر ، تگی کشی ده شوشی روشده برر فراتی ایتوب صاناسه ۳۳۳۳ کون کیرهك بولور ایدی . بو ایسه اون یل بولادر . اما بو کونگی صوغشدرنگ مصرفینه قاراغانده بو آلتون

بيك كوب ايده شلر مننگ ده شعرلری «شورا» ده باصلمی. «شورا» تله نیندی چوب چارلر جیوب باصائنه یاخشی شعرلرنی کارزینکه که ارغتتا. بو ایندی چیکدن چیقغان مستبدلک، مغرورلق، حسین قورمانای.

اداره دن جوابلر

□ معلم جاراالله افندی مرادیغه: نورعلی نادیف سیاحت نامه سینک مرتب باصلا آلماوینه سبب اوشبو یلرلرنگ تأثیری بولدی. انشاالله اول اثر قایچان بولسه ده بر وقتده تمامی برله باصلوب مطبوعات دنیاسینه چیقوب بتار.

□ «صحرا ده قورقچ مینوتلر» اسملی حکایت باصلمی، یانده مارقهسی یوق اییدی. اداره ده بر آز وقتلر صافلانور، بر رکشی که بیررکه تیوشلی بولسه بیرلور.

□ معلم نور علی افندی محمودوف که: ایفیدرا حقنده غی مقاله کز اداره دن بولماغان سبب برله باصلمی.

□ معلمه عین الجمال بنت الحسین که: «شورا» نی نزاع میدانای ایته سمز کیلمه گان سبیلی ردیه کز باصلمی، معذور کوررسز.

□ ناوشبروان افندی یاوشف که: بز که کیلگان مقاله لر کز همه سی باصلاحق.

□ ف. سلطانیک افندی که: مرجانی مجموعه سنده موسی افندی جاراالله ننگ مقاله سی بولماسه مونگ سبی مجموعه ننگ محررلری، ناشرلر بولماسه کیره ک. موسی افندی اوزی یتشه آلمانغان بولور.

□ سینی بلو ضرور بولسه موسی افدینک اوزندن صورارسز. بو کونگی آدرسی اوشبو: Петроградъ, Серпуховская, №5 кв. 16.

□ اوشبو مقاله لر درج ایتمه چکلر: ملی مهم مسئله لر. «دینی واجتماعی مسئله لر» اسملی اثر حقنده (انتقاد). مرجانی مجموعه سی

□ حقنده. «آبای (قازاق فیلسوفی). شاه کمال صالی مقاله سی مناسبتی برله. ایگون ایگو. مکتب و مدرسه لرمزده حفظ صحت مسئله سی.

□ تل مسئله سی. کیره ک کتابلر. تنقید احوال. ذا کر افندی آیوخانوف ننگ ربا حقنده بولغان اوزون مقاله لری.

ناشری: «محمد شاکر و محمد شاکر رامیسفر».
محرری: رضاء الدین بن فخرالدین.

578

حقیقی بو مقاله لرنگ برسی ده باصلمادی. خصوصی کشیلر طرفندن غنه اوقولورغه تیوشلی بولغان آیوخانوفنگ اسماعیلیه مذهبی حقنده یاروم یا گلش قوشمتا (؟) اهمیتسز مقاله لرینه اورن بیرلگان. ادبی حساب ایتمه لگان چوب چارلرغه کیگ اورن بیرلگان اما تیوشلی مقاله لرنی توبالغه آتا بارووی و تاریکه طوتو برله اش قیلووی ایچون «شورا» حقنده تأسف ایتمه. بو یازغان شکایتم خصوصی اوز فکر گنه توگل. مطبوعات مزده اورن طوتقان ذاتلرنگ کوبسندن ایستدم.

IV

«شام» ده الشیخ محی الدین ابن عربی اسملی کچکنه بر مسجد ایچنده صول طرفده بر نیچه باسقیج توبان بر خانه که کروومن برله: «عالم الأمراء و امیر العلماء الشیخ عبدالقادر الجزائری» مشهدی طورادر اییدی. مونگ «تنبیه الغافل و ذکری العاقل» اسملی اثرینی مطالعه ایتمه فائده له نگان ایتمه. تره سی، ازلهمی تابلووی ایچون شادلاندم. ابن عربی ننگ آباق اوچنده جزائری و آنک آرتنده ده ابن عربی ننگ بالالری دیدیلر. زیارت قیلدروچی آدم بزنی بای حاجی دیب ظن ایتمه میتلر که تانبورغه اوگره ته باشلاغان اییدی. مین اوز تللری برله: «سیدی ارجوان تروح من هولنا و انا یعرف کیف ازور» (افندم! کیتوب طورو کزنی اوتتمه، نیچوک زیارت قیلورغه کیره ک ایکانلکنی اوزم بلهم) دیدم ده اول کیتدی.

□ بو مکتوب اوتکان یل ۲۳ نجی «شورا» ننگ ۷۰۷ نجی یتنه «مین اوزم اوز عمرمه ده «دمشق» شهرینی زیارت ایتمه قایتوچی حاجیلرنی بیك كوب کورسه مه ده امیر عبدالقادر تره سینه حاضر بولدم دیگان سوزنی برگنه دفعه بولسون ایشکانم یوق» دیگان جمله مناسبتی برله یازلغان بولسه کیره ک.

V

«شورا» اداره سینه اوزم چیقارغان شعرلردن «ملتمه»، «تاتارلرغه»، «قشقی بوران» اسملی بیك هه بیت شعرلر یبارگان ایتمه. شونلرنگ هیچ بری باصلمادی. بر مینکی گنه توگل بزنگ

«شورا» اورنبورغده اوه بشه کونره بر حقیقانه ادبی، فنی و سیاسی مجموعه دره.

ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНІЯ: НА 2-Й СТРАНИЦЪ ОБЛОЖКИ 30 КОП., НА 3 И 4 СТ.—20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.

Адресъ: г. Оренбургъ, редакция журн. „ШУРО“.

آبونه بدل: سنلک ۶ صوم، آتی آیلق ۳ صوم ۳۰ تین.
«وقت» برلن برکه آویچلرغه:
سنلک ۱۱ صوم آتی آیلق ۵ صوم ۹۰ تین در.

ش ی ر ۷

№ 7.

АПРѢЛЬ 1 = 1916 ГОДА.

«کتب سته و مؤلفاری»

رضاءالدين بن فخرالدين اثری

حدیث و سنت عالمگیری فاشنده «کتب سته» دیب مشهور بولغان صحیح البخاری، صحیح مسلم، سنن ابی داود، جامع ترمذی، سنن نسائی، سنن ابن ماجه، موطا مالک کتابلری حقنده یازلغان بر رساله در. حدیث علمی برله شغلله نوجیلر ایچون کیره کلی معلوماتلرده بار. ۱۳۶ یئدن عبارت بو رساله نك حق پوچتہسی برله برلکده ۵۵ تین.

آدریس: Редакция газ. „Вактъ“ въ Оренбургѣ.

«ابن عربی»

رضاءالدين بن فخرالدين اثری

شیخ محی الدین بن عربی ترجمه عالی حقنده تریب ایتولگان بر رساله در. موندہ ابن عربی نك مسلکی واوزینه خاص بولغان فکرلرندن مهملری ذکر ایتولگان. ۱۲۶ یئتده باصلغان بو رساله نك حق پوچتہسی برله برلکده ۶۰ تین. باش اسقلادی «وقت» اداره سنده.

«ابن تیمیہ»

رضاءالدين بن فخرالدين اثری

اسلام عالمیرنك ایگ مشهورلرندن بولغان ابن تیمیہ نك ترجمه عالی، مسلکی و فکرلری یازلغان ۱۴۸ یئتلك بر اثر در. حق پوچتہسی ایله برلکده ۶۰ تین. هر بر مشهور کتابچیلرده ساتلور. باش اسقلادی «وقت» اداره سنده.

هر توری پوغوسلی آغرولر وانلرنك علاضری

مترجملری: ۱. بیکجانتابی و غ. حنیف.

دنیاده اورماغان کشی میرهك بولا، سول قدر سرخاؤلر اجغه بیک کوبسی آغرولر نه ایکانینی بلمای بوری. آرفنه دوا ایله بتهچك بر سرخاؤنك وقتینی اونکاروب اوزاقی وقتلر نوشاكدہ باتوغه یا که بتوقلری باشقه نورلی بختسزلک لرگه سبب بولادر. سولارنی کورده طونوب خلقنه آزده بولسه آغرولرنی آپورا بلورگه میده ابو اچنده بولغان حواللر ایله دولانو یولینی کورساتکان مذکور اسمده گی رساله نك بر دانسه سینی مر ایوده بولدرمقی البته تیوشدر. حق ۱۹۵، پوچنه ایله ۱۹۹. هر قابده ساتولا. اسقلادی «وقت» اداره سنده در.